

FINTA ISTVÁN

ÍGY TÖRTÉNT

A borító fénykép címe: Erdélyi tájakon...

ÍGY TÖRTÉNT

REGÉNY

ÍRTA: NÉHAI FINTA ISTVÁN

1960-1970-es években Balatonkenese-Üdülőtelepen

Eredeti gépírásából betűpontossággal
átírta, és kiadásra szerkesztette:

leánya, Finta Katalin
2017. május 22-től június 2-ig

Bevezető

Kedves jó apám: Finta István született: 1894. december 15-én, Páván (Erdélyben, Háromszék megyében), egy csodálatosan szép helyen, ahol a kis településnek egyik házsora már szinte a fenyvesekbe beépült, körös-körül 2000 méter magas havasok keretezik.

Szülei kisbirtokosok voltak, öt gyermeket neveltek fel, három leányt és két fiút.

Elemi iskoláit helyben járta ki, majd Kézdivásárhelyre került a katolikus Minorita középiskola kollégiumába; utána Székelykeresztúron a Magyar Királyi Állami Tanítóképzőben kapott tanítói képesítést, 1914-ben.

Oklevelén alig száradt fel a tinta, amikor kitört az első világháború, s behívták katonai szolgálatra. Így életét, terveit kettétörték a következő évek hadi eseményei.

Tanulmányait eredetileg műszaki pályán kívánta folytatni, ehelyett egyenesen a frontra vezényelték. Előbb az orosz fronton teljesített katonai szolgálatot, kétszer megsebesült. Utána Dalmáciában, Szebenikóban a kikötői őrségben szolgált, az összeomlás után hajón Fiuméba, onnan szülőfalujába ment, ahol 1918-tól 1920-ig tanított az elemi iskolában. 1920-ban azonban menekülnie kellett, mivel a román hatóságok el akarták fogni magyar tiszt rangja és háborús kitüntetései miatt.

Végigjárta a háború poklát. A háború után érkezett a csonka hazába, mert útlevelet nem kapott a román hatóságoktól, csak később, a második világháború idején, amikor újra visszerült Erdély egy része, mehetett a Székelyföldre, és Marosvásárhelyen egy általános iskola felsőbb osztályaiban tanított.

Onnan a második világháború miatt kellett visszatérnie a csonka hazába, ahol megbízást kapott, hogy a front után alapítson egy iskolát tanyai gyermekek tanulására, majd ahogy a helyzet javult, kinevezték a sziráki, több tanerős iskola igazgatójának.

Ezt követően, amikor elérte a nyugdíj-korhatárt, Balatonkenese-üdülőtelepre költözött, ahol saját kezével - fiúgyermekei segédkezésével házat épített. Még ott is vállalt egyéb munkát és egy közeli iskolában nyugdíjasként is tanított néhány évig.

Részletes életrajzát én, a lánya (Finta Kata), naplójegyzeteim alapján, egyeztetve Finta Andrással, és egyéb birtokukban lévő hiteles feljegyzések, dokumentumok alapján, 2007-ben készítettük el, az megtalálható a verseskötete elején. Érdemes elolvasni szeretett édesapánk fordulatos életét.

Ez apámnak egy rövidített életrajza.

Három rövid regényét találtam meg, amelyeket egy rozoga kis írógépen írt, amelyről az „e” betű hiányzott és azokat tintával-tollal pótolta.

A regényeket eltettem, most ismét a kezembe kerültek. Betűpontossággal átírtam és szeretném, ha majd - kérésemre - az Országos Széchényi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtár „polcára”: mek.oszk.hu az én regényeim mellé kerülne, ahol az első helyen apám verseskötete már megjelent korábban, a címe: Por a Hadak útján. A részletes és rendkívül érdekes-változatos életrajzát fia Finta András és én összeállítottuk; ajánlom azt is elolvasni.

_

I

A Duna, míg az eredetétől hazánkig ér, elfárad; igyekszik fölösleges terhétől megszabadulni, a hordalék legnagyobb részét lerakja. Ez az oka, hogy a régi határtól nem messze régen, olyan sok ágra szakadt; sok apró szigetet alkotott. Ezek ma már elvesztették a sziget-jelleget, a szabályozás óta csak két nagy szigetet ismerünk: a Csalóközt, és a Szigetközt. A nagy folyam mindjárt Pozsonyt elhagyva, három ágra szakad; északi ág a Vágduna, középső az Öregduna, déli a Mosoniduna.

Csalóköz Szlovákiához, Szigetköz hozzánk tartozik. A többi ág a gátaikon kívül szorult, megszűnt, kiszáradt, de némely holt-ág még ma is mindig telve van vízzel, de csak hínáros, nádas állóvíz. Az ott lévő települések azonban még most is viselik a sziget-nevet, ilyenek: Dobrogaz, Serfenyő, Csikola, Süly, és így tovább, le, egészen Gönyűig, hol a Mosoniduna ismét egyesült a többivel.

Az ártereket sűrűn benőtték a vizet kedvelő fák, különösen a füzek tömege; ez remek rejtekhelyet biztosít az ott élő szárazföldi, és vízi-vadnak, madarak seregének.

Őz, szarvas, róka, fácán, fogoly, s még túzok is seregestől látható; a holtágak, nádasok vizét a vadlibák, vadkacsák tömege lepi el.

Ezek a holtágak ki- és beágazásánál rajvonal-szerűen szét-szórva halászatnak, s ha valaki, vagy valami megzavarja, nagy zúgással röppennek a magasba, felhőszerűen elborítják az eget.

Délutáni órákban óriás ékek húznak ki a határba, ahol leginkább a köles- és mohar-táblákat lepik el, és ezeken a mag érésekor kövérré híznak, nagy öröme a vadászoknak, mert a hízott vadkacsa húsa minden más pecsenyénél ízletesebb.

A vadász csak akkor járja meg, ha a húzó vadliba-éknek a vezérét ejti el, mert annak a húsa reggeltől délig tartó főzés után is rághatatlanul kemény marad, de levese remek.

A nádasok szélén esténként egész sereg vadász harca figyelhető meg, amint a szúnyogokkal küzdenek; és megéri a szenvedést, mert éjjeli pihenőre ide térnek vissza a vízimadarak.

Mind a három Dunaág, mind a vízzel telt holtágak, a legkitűnőbb halászhelyek, a halak ikrái lerakására is a legideálisabb. Van itt hal bőven a vizekben. Az Öregduna kezdő szakaszát az öreg vajkai halászmester, Knin Lajos brigádja, a déli végét a gönyői halász-szövetkezet munkásai járják állandóan, százhusz méter hosszú hálókkel kerítik, szűrögetik át a vizet.

A dús halászsákmányt az előbbieknél Pozsonyban, a másik Győrben és Magyaróváron értékesíti, mindig friss hallal látva el a lakosságot. Még egyéni halász is bőségesen akad; akik apáik mesterségét folytatják; ők sem szűkölködnek, napi fogásuk bőségesen fedezi a maguk, és családjuk szükségletét.

A talaj itt rendkívül termékeny, ami érthető, mert teljesen az évmilliók alatt idehordott iszap és humusz keveréke. Megművelése is könnyű, az éghajlat kedvező, mert hazánkban itt a legtöbb minden évben a csapadék, de ha mégis aszályos év köszöntene be, akkor a folyókból, holtágakból könnyű az öntözés; ez különösen a konyha-kertészeknek kedvező. Közel a piac, így ezt ki is használják.

Valaha ez a terület teljesen a nagybirtokosok tulajdona volt, ma a legnagyobb része TSZ, vagy Állami Gazdaság lett. Aki a halászatot és a vadászatot kedveli, az ennél ideálisabb területet keresve sem találna; itt szívesen is keresnek a természetkedvelők állandó alkalmazást. Van egy hibája is, a rengeteg szúnyog, ezek hatósági irtása még nem kezdődött meg, de teljesen kiirtani talán lehetetlen is. Ezek ellen mindenki úgy védekezik, ahogy tud; az itt élők már megszokták, sokuknak fel sem tűnik: érzéketlenek. Az éjjeli nyugalmat pedig biztosítja az ablakokra szerelt sűrű drótháló.

A szigetköz közepe táján gondozott műút húzódik végig, sok ott élőknek már van motorbiciklijé, vagy autója.

Így a világtól nincsenek elzárva, mindkét város könnyen megközelíthető; talán még színházba is többször eljutnak, mint a városiak.

A Duna áradása ellen ma már kellően megvédik a gondozott gátak, de az úgynevezett tavaszi zöldár, még nemrég is, gyakran jelentett nagy veszedelmet, ha még majdnem minden háznál őrzött kincs, a régi halászladik; ez biztos oltalom nem-várt vész idején. Ma ezeket leginkább a gyerekek használják a holtágakban, csónakázásra, de arra is kitűnő, hogy a horgászok csukavadászatra hasznosítsák, mert az itt a nádasok táján bőségesen tanyázik.

II

Szigeti Gáspár megérdemelte a nevét, mert itt az egyik szigeten, Serfenyőn született; azaz nem is egészen ott, hanem az ahhoz tartozó holtágak övezte négy kilométerre fekvő fűzfás legkisebb szigetén. Ideális lakóhely, mert szárazon meg nem közelíthető, így rablóktól sem kell félni; különben nem sok rabolnivaló akadna a szerény halászházakban, ahol szülei, de még azok ősai is ott laktak.

Apja még most is a régi mesterségét űzi, reggeltől estig halászik, felesége pedig naponta gyalogosan értékesíti azt, amit fogott Óváron. Nem gazdagodtak meg, de az öt gyerek közül négyet már sikeresen felneveltek, akik mint szakmunkások, már elhelyezkedtek az óvári mezőgazdasági gépgyárban, ahol jól megfizetik őket, szüleiknek már nem jelentenek gondot. Az ötödik gyereknek, Gazsinak is remek gyermekora volt, sokkal jobb, mint a zsúfolt helyeken élő gyerekeknek. Az igaz, hogy nagyobb testvéreinek kívül, belátható távolságon belül más játszótársra nem talált, de volt olyan szabadsága, amiről azok nem is álmodhattak, sőt, el sem tudhatják képzelni.

Az volt már hároméves korában a legnagyobb boldogsága, ha apja a napi halászó kirándulásaira magával vitte.

Bizony, erre nagyon sokszor került sor, mert az anyja az előző napi fogást vitte a városba értékesítés céljából, testvérei pedig akkor még a négy kilométerre fekvő iskolába jártak.

A kisgyereket egyedül nem lehetett otthon hagyni.

Érthető, hogy hamar és tökéletesen megbarátkozott a vízzel; már ekkor úgy úszott, mint a csík. Növekedésével már nőtt a bátorsága is; a ladikon már egyedül is kimerészkedett a vízre.

A visszatérő anya, vagy az iskolából hazatérő testvérei, csak egyet fütyentettek, és ő már átfuvarozta őket a holtág vizén; a családnál betöltötte a révész szerepét. Nagyobbreszt halászgatással úzte el az egyedüllét unalmát; a csukafogásnak mestere lett. Köztudomású, hogy a csukafogáshoz „csali”-nak kisebb halra van szükség. Kitalálta, hogy ez hogyan szerezhető be legkönnyebben.

Volt az apjának egy ősrégi halászszerszáma, a neve „tápli.”

Egy négyszögletes háló, hosszú rúdon, két görbített ágra szerelve. Ismeretes, hogy úgy az apró, mint a nagyobb halak szívesen tartózkodnak a hínárosban, így csak rá kell arra nyomni az említett hálót, annak a négy sarkát le kell nyomni a földre, míg a hínár fenntartja félgömbszerűen annak a közepét.

A hólé alá szorult halak menekülni igyekeznek; a kicsik ki is juthatnak a hálón át, de az olyan tíz-tizenöt centi hosszúak, ha fejüket ki is dugják, a testük nem fér ki.

Ezért amikor vissza akarnak hátrálni, a kopoltyújuknál fogva, fennmaradnak.

Amikor kiemelik a vízből a hálót, négy-öt hal lóg rajta. Azt nyakon csípni, a kétágú csukahorgot a hátában a bőre alá beoperálni már nem nehéz. Egyedül a hosszú zsineg beszerzése jelentett gondot, mert azért pénzt kellett adni.

Aztán szükséges egy „Y” alakú fa, erre a nyolc számhoz hasonlóan fel kell csavarni a zsineget, abból csak annyit hagyni, hogy a hal pár métert ide-oda úszkálhasson.

Ilyet legalább tízet kell előkészíteni végestelen-végig a part mentén, a lehajló füzesek ágaira felerősíti az „Y” jelet.

A hal pedig úszik, ameddig a zsinég engedi. Aztán jó a jól kifejlett csuka, erősen meglöki, a zsinór kiszabadul az ipszilon bevágásából; a csuka ekkor a hátára fordulva, villámgyorsan úszik a menekülni próbáló hal után, és bekapja, de későn veszi észre, hogy a hallal együtt, a kétágú horgot is lenyelte. Kilököni azonban nem tudja, mert az bevésődik a szájpadrálásába.

Nincs olyan nap, hogy legalább egy többkilós példány ne akadna a kihelyezett horgokra.

A halász pedig nagy diadallal viszi haza a zsákmányt, amelyet mint különleges csemegét másnap az anya viszi a városba, és jó áron értékesíti.

Természetesen az is megesik, hogy a halból otthon készül kirántott hal, mivel a gazdának is ez a kedvence.

Gazsi gyerek másik kedvenc szórakozása a vadkacsa-vadászat, amit ő nem fegyverrel, hanem hurokkal űzte. Még a módját is ő eszelte ki. Acélhúrból sok hurkot készített. Megfigyelte, hogy a nádasok melyik részén szoktak a vadkacsák éjszakázni, a ladikjával odavezett, és a hurkokat sűrűn egymáshoz odakötözte a nádszálakhoz. Előfordult, hogy amikor a kacsák halfogás céljából a vízbe buktak, véletlenül éppen a hurokba kerültek, ahonnan már nem tudtak megszabadulni. Kevés volt az eshetőség, azonban olyan sok volt a hurok, ezért mégis gyakran jutott zsákmányhoz. Ilyenkor biztos, hogy finom vacsora volt, apjának is a kövér, sült vadkacsa volt másik kedvenc eledele.

Állandó halászat és vadászat közben teltek az ifjú évei mindaddig, amíg a falusi iskolai tanulmányait befejezte. Utána Óváron végezte el a középiskolát, majd később a gazdasági akadémiát is. Ekkor már csak a szünidőkben űzhette kedvenc szórakozásait. Az iskolában szerették a tehetséges fiút a tanárai.

Annak köszönhette, hogy a tanulmányai befejezése után azonnal jó állásba került: a Lajta-Kabsági Állami Gazdaságban töltött négy évet, ahol a vezetők felfigyeltek a tehetséges ifjúra, és mindenki nagy jövőt jósolt neki.

Arra gondolt, hogy állandóan ott fog megtelepedni. Egyszer aztán hivatalos levelet kapott a minisztériumtól, melyben a fővárosba rendelték. Nem tudta elképzelni, hogy mit akarnak vele kezdeni.

Elhatározta, hogy ha ott akarják beosztani szolgálattételre, azt nem fogadja el, ő továbbra is vidéken akar élni. Ő tud szórakozni itt is, ha éppen szükségét látja, mint a városi emberek.

Keresetéből már eddig is szerzett egy nagy cseh gyártmányú motorkerékpárt, rövid idő kell hozzá, hogy azzal elérheti a várost. Egyébként már gyűjti arra a pénzt, hogy autót vásároljon.

A szabad természetről pedig semmiért nem hajlandó lemondani.

III

Az előírt időben pontosan megjelent a Minisztériumban; ott egy főosztályvezető fogadta, aki közölte vele, hogy a Füzesi Állami Gazdaság vezetőjévé nevezték ki. Magában elismerte, hogy ennél nagyobb örömet nem is okozhattak volna neki, mert az a szülőföldje közelében van, ott szabadidejében hódolhat a kedvenc szenvedélyének. Azt is érezte, hogy a megbízásnak eleget tud tenni, de kifejezte azt az aggodalmát, hogy ő még nagyon fiatal, nem lesz könnyű parancsolni az ott dolgozó idősebb embereknek.

Az osztályvezető megnyugtatta, hogy nincs aggodalomra semmi ok, mert ott a vezetők mind hasonló korúak, sőt, a legtöbb még nála is fiatalabb. Ezen a téren is érezhető a munkaerőhiány. Az eddigi vezetők nagy részét bizonyos okok miatt át kellett helyezni, az eddigi igazgatót is.

Így keletkezett hiányt csak nemrég' végzett fiatalokkal tudták pótolni. Az ő eddigi munkájáról sok jót tudnak, ezért alkalmasnak tartják erre az állásra.

Most, hogy látja, megnyugodott, bizonyosnak tartja, hogy vezetése alatt a gazdaság jó eredményeket fog felmutatni.

Hogy mennyire bízom ebben, azt azonnal megmutatom; elmondom az előzményeket, habár az áthelyezett igazgató az én öcsém volt; nagyon tehetséges fiú, a szakmáját is érti, de végtelenül könnyelmű gyerek még.

Aztán részletesen elmesélte a közelmúlt történetét. Amikor azt befejezte, Gazsi nem tudta megállni, hogy hangosan el ne nevesse magát.

- Bocsánatot kell kérnem, de ez annyira humoros, és részben tragikus, hogy nevetnem kellett...

- Dehogyan haragszom... Én, habár a testvére vagyok, ugyanúgy nevettem, amikor tudomásomra jutott. Talán nem is tehet róla; nagyon szereti a szépet, és a beosztottjai mind fiatalok voltak. Mindeniknél törekedett célba érni, négy nőnek is házasságot ígért, és azok hittek is neki.

Ezért történhetett, hogy azok mindenképpen magukhoz igyekeztek kapcsolni, és hárman közülük más-állapotba estek. Amikor látták, hogy csalódtak, bírósághoz fordultak, hogy rákényszerítsék szavának beváltására. Egy és ugyanazon délelőttre három idézőt kapott a bírósághoz. Megijedt, és hozzám fordult tanácsért. Láttam, hogy többszörös bigámiát nem követhet el. Nem volt más megoldás, gyorsan megházasítottam, elvett egy ötödik hölgyet, azonban háromfelé kell majd gyermektartást fizetnie.

Áthelyeztem egy távoli helyre; mindhárom póru járót is különböző helyekre, a helyüket pedig más fiatalokkal töltöttem be, mindhárman már néhány hónap óta el is foglalták az új beosztásukat... megfigyelésem szerint remekül végzik a dolgukat.

Amit elmondtam, nagy felelőtlenség, könnyelműség volt, vigyáznunk kell, hogy hasonló eset meg ne történhessen.

Magát ajánlották a volt vezetői a hely betöltésére. Most, hogy látom, kissé aggódom, hiszen maga is túlságosan fiatal, a beosztottjai is mind, csinosak, szépek... Eszembe jutott, ne hogy újabb veszedelem nehogy bekövetkezzon...

- Ebből a szempontból nem kell semmitől tartania, mert én kissé ósdi elveket vallok. Nem mondom, hogy én is nem nézem meg a szépségeket, de nem vagyok fellángoló szerelmes természetű... Lehet, hogy maradnak tartanak, azonban ezen a téren alaposan meggondolok minden eshetőséget, nem akarom az életemet sem eljátszani könnyelműen. A legújabb családtervezésnek, azaz nem is annak, hanem a most szokásos módjának (ÁB-nak), vegyszereknek pedig határozott ellensége vagyok...

Ezért a legkomolyabban megígérem, hogy a megbízatásnak eleget fogok tenni. Még egyszer bocsánatát kell kérnem, hogy a történeten olyan jól mulattam, mert az valóban egy tragikus komédia.

Azt elismerem, hogy a mai sokak megváltozott gondolkodásmódja miatt ilyen esetek megtörténhetnek.

Azt is megértem, hogy a nők ugyanolyan jogokat követelnek, mint a férfiak, de az én véleményem szerint mégis ezen a téren az esélyek egyáltalában nem egyenlők. Ezért azt is megígérem, igyekezni fogok, hogy vezetésem alatt hasonló esetek ne történjenek meg.

- Köszönöm, számítottam is erre, s majd alkalmilag felkereksem.

IV

Szép tavaszi reggel volt, amikor Gazsi útnak indult, hogy új hivatalát átvegye. Azt ugyan, hogy mikor érkezik, csak délre jelezte; a hivatalos átadás déli egy órára volt kitűzve. Tulajdonképpen csak formaság, mert minden elő van készítve: leltározás, rovincsolás, stb. már megtörtént, a valóságban már csak a régi és az új igazgató aláírása hiányzik. Annak a felelőssége megszűnik, attól kezdve minden rá hárul.

Ráérne csak úgy tizenegy felé indulni, de már régen nem járt vízen; tehát elhatározta, hogy nem autóval megy, hanem a most vásárolt kis csónakján, a holtág vizén leeevez addig.

Már nem kell tovább az öreg ladikkal vesződni, élvezet lesz ezen a remek alkotáson végigsiklani a vízen, ami még sok örömet szerez neki.

Nem baj, hogy korábban érkezik, legalább körülnézhet az új birodalmában.

A kis csónak valóban remekül siklott a tükörsima vízen. Ezt a helyet már gyermekkorából jól ismerte, gyakran jött le eddig. A régi uradalom parkja leért egészen a vízig; ott az ősfák árnyékában kis kikötőhely volt, pirosra festett padokkal.

Ritkán merészkedett eddig, mert ha a kertész észrevette, mindig megkergette; az volt a szerencséje, hogy jobban tudott evezni, mint maga a kertész. Nem is azt várta, de mindent most is úgy talált, mint régen.

Kikötötte a csónakját az ott talált másik kettő mellé, és kényelmesen terveket szőtt a közeljövőre. Aztán tovább akart indulni. Cigarettára gyújtott. A tárcája a földre esett, lehajolt érte.

A pad alatt egy tarsolyt vett észre, olyat, amilyent a nők szoktak mindig magukkal hordani, hogy a szépítkezéshez szükséges minden holmi mindig kézügyben legyen. Nem csalódott, valóban az volt, ahogy gondolta.

Szegény nő, bizonyára máris keresi, mert nem tudja, hogy hol hagyhatta el. Nem baj, valahogy visszajuttatja majd neki, de előbb tudnia kell, hogy ki vesztette el.

Ezt csak úgy tudhatja meg, ha beletekint; valami lesz benne, amiből megtudhatja a nevét és címét: személyi igazolvány vagy egy címzett levélboríték, stb. Kinyitotta.

A tartalom csakugyan olyan volt, mint amire gondolt: púderes-doboz, rúzs, kis tükör, fésű, napszemüveg, egy levél, boríték nélkül.

Elgondolkozott, hogy elolvassa-e, mert nem akarta a levéltitkot megsérteni, de másképp nem tudja meg az elvesztő címét.

Olvasni kezdte. Már az első sorok felkeltették az érdeklődését. Érezte, hogy nem szép, amit cselekszik, de más módon nem tudhatja meg a címét.

Ezért megnézte a levél végét, hátha ott felvilágosítást nyerhet, és nem kell végigolvasni az egész levelet. Meggyőződött arról, hogy egy ismeretlen levele egy másik ismeretlenhez. Nem baj, mert olyan helyen fogja elhelyezni, ahol rátalálhat, és ő nem is tudhatja meg, hogy kié. Tehát végigolvasta.

Kedves Húgocskám! A napokban írt leveled nagyon megdöbrentett, különösen az a része, amelyben arról értesítettél, hogy már másodszor kellett AB-re jelentkezned. Vigyázz! Jöhet a többi... sőt, arra is felhívják a figyelmedet, hogy életveszélyes lehet a beavatkozás, ha újra bekövetkezik.

Hibás gondolat, amire hivatkozol, hogy ezek után Anti-bébi pirulákat fogsz szedni! Én aztán tudom, hogy mindenféle vegyszer káros lehet a szervezetre, ráadásul nem is jelent százszázalékos biztonságot... Mi lesz, ha újra teherbe esel?

Mindig azt hangoztatod, hogy sohasem akarsz férjhez menni. Azt ajánlom neked, hogy ezen az elhatározásodon változtassál! Nem teljesen tőled függ minden, hiszen szép vagy, csinos vagy, ezért nem lenne nehéz kiválasztanod egy kedved szerinti férfit, akihez feleségül mehetsz.

Engem az élet megtanított arra, hogy egy nő csakis így lehet igazán boldog. Még előtted is szégyenkeztem, de azért elmesélem neked az életem történetét, melyet te is csak részben ismerhetsz.

Én is a mai kor gyermeke vagyok, tehát úgy gondoltam, mint te most, és ahogyan ma majdnem mindegyik nőtársunk gondolkodik. Hirdetjük, és tesszük is, hogy minket is ugyanazok a jogok illetnek meg, mint a férfiakat. Ez azonban csak úgy félig-meddig igaz. Én már tudom, és állítom, hogy nem egészen így van... Bizonyos, hogy a jogok ugyanúgy megilletnek, de a lehető legnagyobb hiba az, ha élünk is azzal a joggal teljesen...

Figyeljél jól arra, amit most írok! A helytelenül végzett nemi felvilágosításnak köszönhetően, hogy még tizenöt éves sem voltam, amikor én is, tizenöt évesen teherbe estem... a kíváncsiság vezetett...

Egy tizennyolc éves tacsó volt a partnerem. Nehogy azt hidd, hogy ez élvezetet jelentett nekem, talán inkább fájdalmat, sőt, utálat volt, amit utána éreztem, mert ő is ügyetlen volt, inkább kényszerű volt nekem, mint igaz szeretkezés. Aztán az lett a vége, hogy nem neki kellett az AB-re jelentkezni, hanem nekem! Megtörtént, de a műtét végén közölték velem, hogy soha többé nem lesz gyermekem...

Akkor én ennek a jelentőségét fel sem tudtam fogni; talán még örültem is, hogy így bátrabban élhetek majd, szórakozhatok, nem kell több félnem a következményektől!

Azt tudhatod, hogy én is legalább olyan szép voltam, mint te most, ezért érthető, hogy a lovagok egész gyűrűje vett körül mindig, és partneremnek mindig a legmegfelelőbbet választottam ki. Az igaz, hogy azzal aztán ki is tartottam, a szeretőimet nem csaltam meg, ha valamilyen egyéb ok miatt meg nem szűnt a kapcsolat, vagyis nála egy még jobb, megfelelőbb férfi jelentkezett. Tehát nem úgy viselkedtem, mint ma többen teszik, nem naponta váltogattam a barátokat. Nem tagadom, remekül szórakoztam, a mának éltem, a jövővel nem törődtem...

Óh, mi is mondtuk, hangoztattuk, hogy mennyire szeretjük egymást, csak évek múlva jöttem rá, hogy annak semmi köze sincs az igaz szerelemhez, mert csak időleges ösztön, fellángolás, melyet hamar a fellángolások után felvált a közömbösség, unalom. Semmivel sem több, mint például egy jól sikerült táncmulatság, vagy autó-túra, vagy egy hétvégi kiruccanás, vagy mondhatjuk, hogy egy jó ebéd, azonban maradandó nyomot egyik sem hagy. Talán sem én, sem a partner nem is gondoljuk többre az egészet. Nem is volt más szándékunk sem, mint a jelent kissé megédesíteni.

Az ilyen „szerelmek” nem szoktak házassággal végződni. Ritka az olyan férfi, aki a szeretőjét feleségül veszi. Úgy gondolkodik, hogy aki neki lefekszik az első alkalommal, az lefekszik majd másnak is. Valljuk be, hogy ez valóban úgy is szokott lenni.

Ha mégis megtörténik, hogy összeházasodnak, egyik sem bízik a másikban, s az ügy általában a valóperes bírónál végződik. Ha pedig mégis együtt maradnak, az együttélés egy pokol, egymást csalják tovább is, amikor csak tehetik. Fiatal vagyok, élni akarok, ez a jelszó a nők körében is, arra nem gondolnak, hogy meddig.

Legtöbbször rövid ideig tart a házasság, egy-két évig, néha egy évtizedig, de a kettőt soha nem éri el. Hol van az idő, ha volt egyáltalán igazi esküvő, hogy életfogytig együtt maradnak.

Amikor a nő ezt felismeri, akkor már késő, nincs folytatás. Kezdetben én is remekül szórakoztam.

Van autóm, lakáson is szépen berendezve, természetes a nyári balatoni nyaralás, szóval minden, amire egy fiatal nő vágyik, és ami mindenkinek vágyálma.

Az eredmény mégis az, hogy elhagyatott vagyok, osztályrészem pedig az unalom. Csak pár év, és észreveszed, hogy az imádók serege megcsappan, a minőség is fokozatosan romlik. Mégis igazuk van, fiatalabb jelentkező pedig mindig bőven akad, bizonyos koron túl csak már a selejt marad. Még fiatalnak érzem magam, hiszen negyven sem vagyok, de ebből a fajtából nem kérek... Mindenki életében egyszer az igazi is jelentkezik; vigyázz, hogy ezt el ne szalaszd! Nálam is így történt, már harminchárom éves voltam, amikor megjelent. Igaz, nem szebb, nem daliásabb, mint a többi, de mégis egészen más. Négy évig éltünk együtt, nagyon szerettük egymást, de az nem olyan szerelem volt, mint az előzőek. Vele nem a nemi vágy, nem az állati ösztön volt a legfontosabb. Már az is több volt, ahogy egymásra néztünk, ahogy lestük egymás gondolatát, kívánságát, ahogy egymáshoz simultunk este, úgy ébredtünk reggel.

Ezt leírni, elmondani nem is lehet. Csak egyetlen gond volt, az, hogy tudta: nekem gyereke már nem lehet; ő pedig rajongott az apróságokért, gyereket akart. Nem akart nyomtalanul eltűnni az életből, utódokra vágyott, akik halála után is emlegetik.

Szerinte ez az igazi halhatatlanság, mert a gyermektelen embernek nyoma sem marad. A késő öregségét bearanyozzák az unokák, halála után virágot szórnak a sírjára; élete századokon át folytatást nyer. Talán még együtt maradtunk volna, de őt távolabbi vidékre helyezték át. A napokban találkoztam vele. Megházasodott, már két gyereke van, egy mokány kislány és egy szösze kislánya, reméli, hogy még több is lesz.

Valóság az, hogy még mindig szerelmes belém, szerencsének tartja, hogy távol élünk egymástól, mert a feleségét is szereti, és ami még több, becsüli is.

Úgy érzi, hogy igazán boldog... Fájt, nagyon fájt nekem, de igazat kellett adnom neki. Egy bizonyos, hogy én elvesztettem őt, elvesztegettem itt a földön a paradicsomot...

Mi maradt nekem? Még talán előttem van az életemnek több a fele, hiszen te is tudod, hogy a családunk tagjai mind hosszú életűek. Élek, élnem kell, élni egyedül, elhagyottan. Dolgozom, csak azért, hogy legyen meg a betevő falatom. Még munkaidőben csak-csak elvagyok, de amikor hazatérek, nem vár engem senki, üres a ház, nem vonz az autó, a nyaraló sem. Ezek kedvéért még akadna, aki még az esetleg még a ráncosodni kezdő arcomat is nézni tudná, de te jól ismered kényes ízlésemet: ilyenekből nekem nem kell senki.

Egy bizonyos, hogy egy néhány viharos évi élet kedvéért eljátszottam a jövőmet. Jutalmam talán csak talán a több évtizedes unalom...

Nem szeretnék jós lenni, de jól, tökéletesen ismerlek téged, te is hasonlóan gondolkozol, félek, hogy a te jövőd is az enyémnek hű mása lesz. A sok fellángolás, mulatás, szórakozás után, de lehetséges, hogy csak későn, mégis egyszer biztosan nálad is bekövetkezik a mindent elsöprő szerelem.

Vigyázz! Már említettem, hogy akadhat olyan férfi, aki a múltat feledni tudja, megbocsátja, de a mát, az eltékozolt jövőt soha! Féltlek, azért írtam mindezt, gondolkozzál rajta...

Számtalanszor csókol nővéred: Mimi.

Gazsi nem bánta meg, hogy végigolvasta a hosszúra nyúlt levelet, azt nem tudja, ki írta, és ki kapta, de az bizonyos, hogy hasonlóan gondolkodik, mint a levél írója. Majd úgy igyekszik a levél tulajdonosához eljuttatni, hogy ne tudja meg, hogy aki a levelét olvashatta, nem volt rá kíváncsi. Úgy veszi, mintha egy könyvet, egy regényt olvasott volna, olyat, amelyből ő is, más is okulhat. Valóban együtt érzett a nővérrel, aki félti a hűgát. Tény, és igaza van abban, hogy pillanatnyi gyönyörökért nem szabad tönkretenni a jövőt.

Ezekén gondolkodott addig is, míg az épülethez, a jövőndő tanyájához ért.

A levelet a táskájába tette, nehogy valaki megpillanthassa nála, mert valószínű, hogy egyik beosztottja lesz annak a jogos tulajdonosa, de ő nem akarja, hogy azt megtudja, hogy ő találta meg, mert arra gondolhat, hogy esetleg el is olvashatta. Ezért nem is hibázhatná, mert olyan sokan hasonlóan gondolkoznak.

V

Ezek után Gazsi végighaladt a több századdal ezelőtt épült, hatalmas, emeletes kastély előtt, látszott, hogy annak építőjét nem érdekelte az, hogy mennyi pénzbe kerül. A főbejáraton lépett be. A nagy előcsarnokból jobbra-balra széles folyosó nyílt; mindkét oldalon szobasort látott.

Vele szemben díszes, kétszárnyú ajtó, azon tábla, a következő felirattal: IGAZGATÓ.

Tehát ez az ő jövőndő munkahelye... Kopogott.

A „szabad” szó elhangzása után belépett. Szépen berendezett helyiség legfőbb bútordarabja egy hatalmas íróasztal, amely mellett egy szép, fiatal nő ült. Udvariasan köszönt neki.

Azonban mielőtt beszélni kezdetett volna, a fiatal nő, szép csengő hangján megkérdezte:

- Kít tetszik keresni, és mivel szolgálhatok?

- Nem kit, hanem inkább mit keresek, azaz a jövőendő munkahelyemet szeretném látni, ugyanis én vagyok az új igazgató, Szigeti Gáspár. Úgy látszik, kicsit korán érkeztem, a hivatalosak még nem jöttek meg...

- Akkor igazán jó helyen jár, mert a „mit” megtalálta, ez a hely ugyanis a maga irodájának az előszobája. De a „kit” is megtalálta, mert én vagyok a jövőendő titkárnője, azaz az a személy, aki majd a legtöbbször alkalmatlankodik...

- Nos, az ilyen alkalmatlankodóktól nem ijedek meg, inkább mivel ismerem magam, nem állok jól, hogy udvarolni nem kezdek...

- Azt én nem nagyon ajánlom, ugyanis állatorvos felesége vagyok, aki nagyon féltékeny természetű...

Néha ugyanis utálatos is tud lenni, de azért mégis meg vagyok vele elégedve, sőt, szeretem őt. De azt kérem Öntől, ezért ne hagyja leváltson innen engem, felcseréljen mással, mert én igazán jó feketekávét tudok főzni; úgy tudom, hogy manapság a titkárnőknél ez a legfontosabb tudomány...

- Az remek, mert azt én naponta többször is szívesen megiszom. Így tehát meg is egyeztünk.

Valóban örülök, hogy a titkárnőm asszony, legalább nem gyanúsíthatnak vele, mint ahogy manapság szokásos.

- Azért az nem baj, ha úgy néha-néha szépeket is mond nekem, különösen akkor, ha a férjem hallja. Tudja, mi nők, szeretjük, ha másoknak is tetszünk egy kicsikét, mert akkor a mi emberünk is jobban megbecsül, nem lesz elbizakodott.

- Most már kezdem sajnálni, hogy legalább egy évvel korábban nem jöttem, nincs kizárva, hogy nem léptem volna fel vetélytársának.

- Akkor már három évvel ezelőtt is késve érkezett volna, ugyanis már a kislányom is betöltötte a három évet, s a kisfiam is már járni tanul! Mindkettő aranyos, kedves kisgyerek.

- Ezt én nehezen hiszem el, hogy két gyereke is van, hiszen még maga is olyan, mint egy kislány...

- Pedig azt el kell hinnie egy huszonöt éves komoly asszonynak!

- Sajnos, valóban elkéstem, de azért remélem, hogy jó barátságban fogunk élni egymás közelében. És most megkérem arra, hogy amíg a többiek megérkeznek, mutassa meg a birodalmam könnyen megközelíthető részeit.

- Parancsára Igazgató elvtárs, vagy úgy is mondhatom, hogy Igazgató Úr? Manapság mindkét megszólítási mód szokásos...

- Ezt majd megmondom este, vacsora alatt, akkor, amikor a többiek is jelen lesznek. Arra is szeretném megkérni, hogy minden vezetőt hívjon meg vacsorára, és egy kis összejövetelre szívesen látom, hogy legyenek a vendégeim.

A szakácsot is legyen szíves arról tájékoztatni, hogy a ladi-komban talál egy jókora harcsát, egy ládában pedig különböző palackokat.

Jövője attól függ, hogy milyen halászlévet és rántott halat tud készíteni. Remélem, hogy kitesz magáért.

- Mondhatom, hogy nem kezd rosszul, nagyon kezd nekem tetszeni, mert nekem is ez a kedvenc ételem, és itt, - bár víz partján élünk, - csak nehezen juthatunk hozzá. Gondolom, hogy ilyen igazgatót sóztak a nyakunkba, s ha így folytatja, valahogy csak kibírjuk...

- Látja, annak örülök, ha örömet szerezhettek. Ezek után ígérem, hogy mindig lesz hal, sőt, aki szereti, reggelenként magammal viszem halászni, mivel másodállásban már három-éves korom óta halászmester vagyok. Amikor időm engedi, engem csak a vízben lehet megtalálni.

- Kezdek félni, hogy az állatorvosom mégis féltékeny lesz, mert én bizony, ha engedi, gyakran elkísérem, én is víz mellett születtem.

Most azonban megkezdem a mutogatást: ott, a párnás ajtó mögött van az irodája, mondhatom, hogy fejedelmi pompával van berendezve.

Nézze: ugye megfelel? Na, akkor a lakása felől is beléphet, ha nem kíván engem látni.

Ez a három szoba, és a mellékhelyiségei, az ön lakása lesz. Gondolom, ha asszonyt hoz, még akkor is elférnek majd. Bútorról sem kell gondoskodni, mivel az innen elmenekült arisztokrácia ócskaságai még mindig megfelelnek. Azt hiszem, hogy ezekért sokan jó sok pénzt adnának.

Ott, az ajtó mögött az orvosi rendelő van, nagyon csinos és fiatal a doktornő, de észrevétlenül nem lehet bemenni, mert a zár, a kulcs az ő oldalán van. A rendelő után következik az orvosi lakás, az is hasonlóan be van rendezve.

Utána következnek a női vezetők szobái, mind a három szép és fiatal. Félek, hogy még hajbakapnak maga miatt. A másik oldalon vannak a férfi vezetők szobái.

Ahogy látom, azokkal bajban lesz, mert nagyon kacintgatnak erre az oldalra. Maga pedig határozottan irigyelendő: alig karnyújtásnyi távolságban három fiatal és szép nő lakik.

- Látja, ez még inkább hasznos, mert nem kezdhettek ki egyikkel, mert a másik három figyelni tud, nem beszélve a túloldali folyosó lakóiról.

- Mondhatom, hogy érdekes ez a nagy gazdaság; a férjem alig harminckét éves, és ő a korelnök, valamennyi vezető fiatal. Magát sem nézem még annyinak sem...

- Nos, az elsőséget mégsem engedem át másnak, mert én még a férjénél is egy félévvel idősebb vagyok. Most engedje meg, hogy a lakásomba térjek; nem árt, ha előre tanulmányozom, hiszen minden új lakóhelyet meg kell szokni. Kérem, ha megérkeznek a hivatalosak, értesítsen.

- Parancsa szerint fogok eljárni, Igazgató Úr, de ha megengedi, addig is bemutatom a tudományomat, szolgálok egy igazán finom feketével... Tudja, be szeretném hízelegni magát!

- Azt már meg is tette, de a kávéért igazán hálás leszek...

A kis titkárnő ugrálva, trillázva sietett vissza az irodába, hogy ígéretének eleget tehessen.

Ott találta a férjét, aki észrevette, hogy az új igazgató megérkezett, a kíváncsiság idehúzta.

- Mondd Hajni, milyennek ígérkezik az új Főnök?

- Tónikám, mondhatom, hogy óriási szerencséd van, hogy ez nem négy évvel ezelőtt érkezett. Nem tudom, hogy akkor mi történt volna.

Az igaz: habár nem érdemled meg, hogy téged nagyon szeretlek, de állítom, hogy ez az ember is nagy veszedelmet jelenthet a női szívekre.

Már előre is sajnálom a társnőimet, mert a négy közül legfeljebb csak egyet vehet feleségül; féltő, hogy a másik három kitépi annak a haját.

Máskülönben is aranyos embernek ígérkezik; ezt az is bizonyítja, hogy a bemutatkozását úgy szándékozik megoldani, hogy nekünk, vezetőknek egy pompás halvacsorát rendez, s félek, hogy abban a ládában még pezsgő is lehet...

Úgy intézkedett, hogy én most írásban hívjam meg őket...

Te addig főzzél egy igazán tökéletes feketekávé, ne sajnáld az adagot; úgy látszik, hogy megérdemli.

- Asszony, vigyázz! Hiszen máris rajongsz érte!

- Ne félj, Tónikám! Csak azt az egyet sajnálom, hogy Téged annyira szeretlek, hogy meg sem csalhatlak vele...

VI

Gazsi körüljárta, tüzetesen megvizsgálta a lakását, határozottan meg volt elégedve azzal, amit talált. Örült annak is, hogy egy vidám teremtes lesz a közelében, nem egy besavanyodott alak. A szemle után leült az orvosi rendelő közelében elhelyezett heverőre. Megérkezett a fekete, ami igazán elnyerte a tetszését. Nem állta meg, hogy meg ne jegyezze:

- Maga Hajnika, megengedi, hogy így szólítsam? Igazán a titkárnők gyöngye... Ne is haragudjék, ha én minden alkalommal, mikor ilyenekkel szolgál, mindig kezet csókolok!

- Már úgy, hogyha én azt megengedem!

- Márpedig ezt meg kell szoknia. Azt mondják, hogy ez nyárs-polgári csökevény.

- Én más véleményen vagyok, a kézcsók tisztelet, a megbecsülés jele, elismerés minden hátsó gondolat nélkül. Mindig, mindenkivel szemben tudni fogom, hogy hol van a megengedett határ. Meggyőződik majd, hogy én azt be is tartom. Inkább az lehet a baj, ha valakit nem tartok méltónak arra, hogy kezet csókoljak neki.

A titkárnő távozása után tovább gondolkozott, tervezgetett, mikor a lakásába jött, látta a szomszédjában lévő ajtón a táblát, rajta a felírást: ORVOSI RENDELŐ, orvos: Nánási Izabella. Rendel: minden délelőtt 9-11-ig, délután 3-5-ig. Most tart éppen a rendelés. Az ajtón átszűrődött a beszéd; elég jól érteni lehetett mind az orvosnő, mind a beteg beszédét. Mindez őt nem érdekelte. Folytatta a megkezdett gondolatait, terveit, azt, hogy mi legyen az első teendője? Lassan telt az idő. Karóráján látta, hogy a mutató elérte a tizenegyet. Akkor figyelt fel, amikor azt hallotta:

- Pirike! Hazamehet, már nincs több beteg.

Nyikorgott az ajtó, a beosztott eltávozott. Nem sokkal utána újra hallotta az ajtó nyikorgását, és azonnal az orvosnő ingerült hangját:

- Hát te, hogy kerülsz ide? Ki hívott? A rendelés elmúlt, takarodj innen. Ne merj többé a szemem elé kerülni!

- De Iza, Izuka! Én nem ilyen fogadtatásra vártam.

- De mit várhattál a történetek után? Egyszerre csak úgy, ukk-fukk-mukk, minden búcsú nélkül eltűnik, elpárolog. Senki, a fene sem tudta, hogy hová, és most arra vár, hogy itt tárt karokkal fogadjuk.

- De Édes! Én nem tehetek róla. A bátyám berendelt, áthelyezett az ország másik sarkába, nem engedett ide vissza. Most is csak hivatalból jöttem ide. Ő csak délben érkezik, addig még egy teljes óránk van. Tudod, hogy mennyire szeretlek!

- Azt sohasem hittem, de most még annyira sem...

- Ne beszélj ilyen hangosan, áthallatszik az igazgatói lakásba!

- Ott még nincs senki, az új csak délben veszi át a hivatalát. De, ha kívánod, beszélhetünk halkabban is.

Utána már nem lehetett érteni, hogy miről beszélnek. Egy jó negyedóra múlva azonban felcsattant az orvosnő hangja:

- Mit mondtál, te aljas gazember? Megházasodtál? És ezt csak most, mikor újra levettek a lábamról... pusztulj innen! Takarodj! Nem ajánlom, hogy még egyszer mutasd itt a képedet!

- De Édes! Lásd be, hogy nem tehettem másként. Te mindig ragaszkodtál ahhoz, hogy sohasem fogsz férjhez menni! A másik három ellen nem volt más mód, hogy védekezhessem. Bátyám kényszerített arra, hogy megházasodjak. Hidd el, hogy még most is csak Téged szeretlek! Amikor csak tehetem, el-eljövök majd ide!

- Ide? Ide ne! Végeztünk! Ma az utolsó nap, mikor találkoztunk! Mindig tudtam, hogy felelőtlen, link alak vagy, de most azt is, hogy ráadásul közönséges gazember! Csak azt a szerencsétlen három nőt sajnálom, akiknek az életét tönkretetted!

Én akkor is tudtam azt, hogy teherbe estek, csak azt nem, hogy tőled! Most mindent értek, mind a négyünket házassággal hitegettél. Szédelgő! Takarodj! Pusztulj a szemem elől!

- Jó, megyek, már jöhetnek a bátyámék, de még ha nem is akarod, úgyis meg fogok jelenni máskor is. Te nem feledheted azt a sok boldog órát...

Az ajtó nyitása, csukása hallatszott. Aztán a doktornő egyedül maradván is megjegyezte:

- Valóban nagy gazember, de még így is van valami kedvesség benne. Felelőtlen és könnyelmű, de talán mi nők is olyan hibások vagyunk, mi adtunk alkalmat arra, hogy ilyen legyen. Talán ez még nagyobb könnyelműség...

Aztán odaát csattant az ajtó, a doktornő is eltávozott a lakásába. Az akaratlanul végighallgatott beszélgetésből megértette, hogy a minisztériumban hallott történetnek kik voltak a szereplői: ennek a gazdaságnak az igazgatója, és annak a beosztottjai.

Ott talán nem is tudnak róla, hogy a negyedik szereplő a doktornő volt, amint az elhangzott beszédből megállapíthatta. Elődjét jól ismerte, évfolyamtársak voltak az akadémián. Tehetséges, de rendkívül felületes, felelőtlen alaknak tartotta. Óváron sok fiatal nő sírt utána, de talán még több miatta. Ez a magyarázata annak, hogy őt küldték ide igazgatónak. A céljuk ezzel pedig az, hogy az a bizonyos eset meg ne ismétlőd-hessen.

VII

Lezajlott a beiktatás, a hivatalos személyek elutaztak, a volt igazgató is a kis kocsiján. Azt megfigyelhette, hogy a doktor-nővel többször is próbált beszélni, de az kerülte, nem állt vele szóba. A szeretője volt ő is, ez a beszélgetésükből világosan kitűnik; már értette azt is, hogy már nem törődik vele, a tör-téntek után elkergette.

Csinos, magas termetű férfi volt az elődje, érthető, hogy a nőknek megakadt rajta a szeme, és hogy még férjnek is szerették volna beszervezni. Ez magyarázat lehet arra, hogy felelőtlenül nem használtak óvószert, nem jelentkeztek AB-re, ugyanis a gyermek szorosabbra fűzné a viszonyukat.

Tervüket természetesen még egymás előtt is titokban tar-tották, arra nem gondolva, hogy a csalétek nála nem a bélyeg-gyűjtemény, magnó, vagy tánclemez-benutató volt, hanem a házassági ígéretek.

Ezzel eredményt ért el, csak az volt a hiba, hogy ugyan-abban az időben négynek is megtette. Végül egy gyors házas-sággal oldotta meg a nehéz helyzetet.

Erthető, mivel a törvények sem engedik meg a bigámiát, pláne, ha az többszörös, ami csak a mohamedánoknál megen-gedett. Ahogy ismerte, lehetségesnek tartotta, hogy szívesen áttért volna arra a hitre. Nálunk ezt házasságszédelgésnek szokták nevezni.

Délután, mikor a konyhában a felkészülésről előzetes szemlét tartott, a talált táskát észrevétlenül sikerült elhelyeznie az étterem ruhafogasán, ahol feltétlenül észre fogja venni a tulajdonosa. Vacsoráig a lakásán rendezkedett, mert a holmiját hozó kocsi időközben befutott, ezzel telt el az ideje.

Addig a szakács nagy élvezettel foglalataskodott a hatalmas harcsa feldolgozásával, ilyen remek példány ritkán kerülhet a keze közé. Bizonyos volt abban, hogy remekművet alkot. A besztottjai azzal foglalataskodtak, hogy a terítés is méltó legyen a pompás vacsorához, ami azért is jól sikerülhetett, mert a főkertész bőségesen virágot bocsátott rendelkezésre, ezért nem csak az asztalt, hanem a termet is feldíszíthették.

Alkonyatkor kezdtek gyülekezni a meghívott vezetők, a korai megjelenésre a kíváncsiság is serkentette őket. Természetesen mind a titkárnő köré sereglettek, aki már ismeri az új Főnököt, aki részletesen beszámolt az eddigi tapasztalatairól. A végén még azt is hozzátette:

- Csak azt a négy nőt sajnálom. Pillanatnyilag még jóban vannak egymással, de nem vagyok biztos abban, hogy a vacsora végén is így lesz, tartok tőle, hogy hajba kapnak.

Még én is kissé megszedültem, az volt a szerencsém, hogy ott volt az én emberem is, vagyis van villámhárítóm.

- Olyan szép ember? - kérdezték majdnem egyszerre a nők.

- Nos, azt, hogy olyan tüneményes szépség volna, nem állíthatom, hanem tudjátok, pontosan olyan, amilyen nekünk, nőknek első látásra megtetszik: olyan igazi férfi!

Aztán a férfiak felé fordulva, folytatta:

- Fiúk! ...Az elmúlt négy hónap alatt megfigyeltem, hogy hármatok és lányaink között szövődik valami: ajánlom, hogy még ma kössétek le azokat véglegesen; mert nem állok jól azért, hogy az később is sikerülhet, maradjon neki a maradék, a negyedik, elégedjen meg azzal.

- Nagy ravasz vagy Hajni, mert, ahogy látom, az a maradék, az a negyedik csak én lehetek, mert ezek a fiúcskák egyike sem mert kikezdeni velem... De hátha nekem nem lesz megfelelő?

Ismerem a kényes ízlésedet, ezért merem ajánlani, a minőség kitűnő; szavatosságot merek vállalni...

Hangos nevetéssel honorálták a Hajni megjegyzését, a legvidámabb hangulat közepén lépett be az új igazgató, de nem egyedül, a szakács és két társa követték jól felfegyverkezve.

Az egyik tálcáján apró pohárcák valami rózsaszín folyadékkal töltve, a másikon pedig azok zöldesen csillogtak. A szakács utánpótlásra gondolva a palackokat hozta. Lecsendesült a zsvaj, de a mosoly továbbra is ottmaradt az arcukon. Az igazgató kezdte a beszédet, megelőzve a kijelölt szónokot, akit a társai bíztak meg az üdvözlő beszéd elmondásával.

- Kedves Munkatársaim! - Jó a hangulat, ennek örülök. Az a régi szokás, hogy az új vezetőt hangzatos szavakkal, szónoklattal köszöntik. Kár a fáradságért, mert akkor én is kötelezve volnék arra, hogy kenetteljes szavakkal mondjak köszönetet, amit hangzatos ígérekkel kellene tetéznem programbeszédemben, amit esetleg nem is volna szándékomban betartani. Mivel az én programom csak egy szó: MUNKA, így a régi szokásos változatunk. Először is fogjuk meg a kis poharakat; ezek itt rózsaszínben mosolyognak, és édesek, tehát feltétlenül a nőinket illetik, ezek zöldek, reményt nyújtanak nekünk, férfiaknak, hogy a sok édességből nekünk is juttatnak.

- Kedves Igazgató Elvtárs! - kezdte volna Tóni, akit a társai beszéd elmondásával bíztak meg.

- Várj, lódoktorkám! Még én nem fejeztem be. Különben is, már a bevezetés sem tetszik. Ma már voltam Elvtárs, voltam Úr, Igazgató, Diri, valamennyien fiatalok vagyunk, hagyjuk a szertartásosságot az öregeknek!

Iskoláink befejezésének éve sem sokban különbözik; szakmánk, feladatunk is ugyanaz. Közülünk tehát az ér többet, aki majd többet tud felmutatni. Én rajta leszek azon, hogy az élen maradhassak. Én azt tartom a leghelyesebbnek, ha a címek helyett - mert a címek korszaka már lejárt -, szerintem így közvetlenebb lehet a kapcsolat, és ami a fő, könnyebb és rövidebb.

A Titkárnömet nem szólíthatom Kisasszonynak, mert már asszony, a Nagyságos Asszonyom is divatjamúlt, ezért könnyebb, ha kikiáltok az irodából: „Hajni, hozd már azt a beszámolót a malacokról!”

Még csak az ő becenevét ismerem, most Ti is mondjátok meg sorban:

- Iza... Ili... Eta... Joli... Marci... Gyuri... Vili... Matyi... Tóni...

Így ni, már valamennyi munkatársamat ismerem, most én következem. A teljes nevem: Szigeti Gáspár, de ettől a pillanattól kezdve: Gazsi...

Tekintettel arra, hogy a hölgyek mindig fiatalabbak, bizonyos vagyok abban is, hogy legalább egyet az éveikből máris lehagynak, azért legyek nektek Gazsi bácsi. Tekintettel arra, hogy még a korelnőkötnél is egy félévvel idősebb vagyok, nektek engedélyezem, hogy Gazsi bátyámnak szólítsatok. Talán észrevettétek, hogy én kezdettől fogva tegezlek titeket, magyar emberre kötelező a viszonttegezés.

Hogy a forma is meglegyen, ürítsük ki másodszor is a poharakat, melyeket a mi értelmes szakácsunk kérés nélkül is teletöltött.

- Hohó! Nem addig van, pertuivásnál kötelező egy csók.

- Nem vagyok a jónak elrontója, én Hajninál kezdem, még akkor is, ha most vasvilla-szemekkel figyel a lódoktorunk, mert ő a legközelebbi munkatársam... Azért Tóni, szeretném, ha addig elfordulnál.

Ezen jót nevettek, és nagy vidámság közben, betartva a szertartásos formáságot, megtörtént a pertuivás, melyet még kézfogással is megpecsételtek. Aztán Gazsi tovább beszélt:

- Mindenki az asztalnál megtalálja a teríték mellett a nevét; ha együtt étkezünk, máskor is tartsuk meg ezt a rendet. Lehet, hogy közületek ezért valaki megsértődik, azaz neheztelni fog azért, hogy egyik oldalon a nők, másikon a fiúk ülnek. Ennek előnye az, hogy szemben ülhetnek azok, akik az eddigi megfigyelésem szerint szeretnek egymás szemébe nézni.

- Időd se volt, hogy megfigyelhess... Arra gondolok, hogy már Hajni pletykált, - jegyezte meg Marci.

- Ne vádolj senkit, mert szó sincs pletykáról. Csak a pertuszi minőségét mértem fel... Meg fogsz győződni arról, hogy jól mértem fel a helyzetet. Viszont ennek hátránya az, hogy étkezés közben nem csókolózhattok; az ma minden helyen: utcán, villamoson, tömegben, mindenütt szokásos.

Szerintem is kíváncsi, nagyon kellemes és jó, de mások előtt kissé ízléstelennek tartom. Ez mindenkinek magánügye, és kettesben még a minősége is jobb, ezért helyesebb, ha nem mások előtt végezzük. Egyedül az állatorvosunk a kivétel, ő a felesége mellett kapott helyet. Megsúghatom nektek, hogy miért gondoltam erre: különben mellém kerülhetett volna. Tekintve, hogy testsúlyra nézve két súlycsoporttal nehezebb, veszedelmes volna nekem tilos területre tévedni. Az is érthető, hogy mellém Izát helyeztem, hiszen orvosra mindenkinek szüksége van, tehát érthető, ha nekem gyógyszer írt majd elő... Azt viszont tudnod kell, hogy az orvosnak nem csak gyógyszerek, hanem mérgek is rendelkezésre állnak.

A korabeli királyok is tudtak az ellen védekezni, ezért mindezt, amit nekem adsz, azt Veled is megköstöltem.

- Hallottátok, gyerekek? Az csak úgy történik, ha egy asztalnál eszünk-iszunk... Nem tudom, hogy az kettőnk közül kire volna veszélyesebb. Tehát vigyázz, mert alkalmat adhatok...

- Sőt, erre azonnal alkalmat adok, mert látom, hogy jól megpakolták az asztalt. Ülünk mellé! Már szedheted is nekem Iza, kioszthatod az első adagot! Gondolom, ez csak lassan ölt mérget, és megeshet, hogy nem is akarsz elveszíteni.

Jó étvágyat kívánok!

Tréfával, incselkedéssel fűszerezve, vidám hangulatban telt a vacsora. A szakács valóban remekelt. A borospalackok címkéin jó nevek olvashatók; érthető, hogy azok is gyorsan ürültek. Iza is eleget tett a felszólításnak, a Gazsi tányérja sohasem volt üres, viszont ő nevetve védekezett a túltáplálkozás ellen...

- Látjátok? Már most is úgy bánik velem, mintha a feleségem volna! Azt is megfigyelhették, hogy a poharammal nem tart kóstolót.

- Orvos vagyok, veszedelmet jelenthetnek rád az ajkamról odatapadó mikrobák!

- A színét tekintve inkább tüzet jelentenek, inkább attól tarthatok, hogy megéget.

A palackok ürülésének arányában nőtt a hangulat, már ott tartott, - enyhén szólva: társaságban ízléstelen csókolózni. Már jó későre járt az idő, amikor a nő-kérdésre került sor. Abban valamennyien megegyeztek, hogy a nőknek ugyanúgy joguk van tanulásra, minden pályára, mint a férfiaknak. Abban nem volt közöttük különbség, hogy a nőt ugyanazon munkáért, ugyanolyan bérezés illeti meg. Itt legfeljebb azt emelték ki, hogy vannak olyan munkák is, amelynek végzésére a nő nem lehet alkalmas, melyek nagyobb testi erőt igényelnek.

Sok nő nem mehet, vagy nem is akar férjhez menni, és ők is ugyanúgy alkalmasak vezetői állásra is. Elismerték, hogy ez még nem mindenütt így történik.

Természetesen a szerelem nem maradhatott ki a sorból. Itt a nők kardoskodtak, hogy ha a férfinek a házasság előtt is joga van szeretkezésre, ugyanaz a jog illeti meg a nőt is. Gazsi nagy komolysággal kijelentette: Tökéletesen igazatok van nektek, a nőt valóban megilleti ugyanazok a jogok; szerintem nem helyes, sőt, butaság, ha él is ezzel a jogával...

- Nem egészen értem ezt a gondolatmenetedet Gazsi bácsi, - vetette oda kissé sértődötten Ida.

- Pedig egyszerű a magyarázat: mert az esélyek viszont nem egyenlők, mert a férfiakra kisebb bajt, sőt, veszedelmet jelent mindez.

- Nem értem, hogy gondolod? Például?

- Megesik, hogy a szeretkezésnek következése van? Nem nekem, de neked kell ÁB-re jelentkezni. Attól eltekintve, hogy nem éppen kellemes szórakozás, szerintem veszélyes is, sőt, gyakran magtalanság a következménye.

- Részben igazat adok, de az elkerülhető. Abban a férfi is ugyanolyan hibás, mint a nő!

- Már amelyik vállalja, hogy „bűnsegédi-bűnrészes” legyen, mert az anya egy születni akaró életet oltat ki a műtéttel.

- Az élet a születéskor kezdődik...

- Mondják ma sokan, pedig aki megfogant, már él akkor, a fogamzás pillanatában; mint orvos, hallottál arról, hogy lombikban továbbfejleszthető, a jövőben fel is tudják majd nevelni. Semmiféle címen nem volna szabad az életet kioltatni!

- Az ÁB nem kötelező, védekezni más módon is lehet, vannak már vegyszerek, Antibébi-pirulák.

- Ez a másik ok, amiért azt mondtam, hogy nem egyenlők az esélyek nők és férfiak között, a gyógyszerek a nők szervezetét rombolhatják.

- Azért minden évben valahol betiltanak egy-egy ilyen ártalmatlannak hirdetett óvszert, mert kisül, hogy is olyan ártalmatlan, de ezt csak akkor veszik észre, amikor már nagyon sok anya keservesen megbánja, hogy élt vele, amikor az egész világon sok koraszülött, nehézfejű, agyalágyult, vagy nyomorék gyerek születik.

Tanulság nincs, mást, újabb gyógyszert kezdenek reklámozni...

- Ezeken mindig lehetne vitatkozni.

- Kétségtelen, de azt az orvostudomány elismeri, hogy különösen az első, és a fiatalkorban végzett abortusz után a nőnek többé nem születhet gyereke.

Akkor pedig miért él egy nő, ha nem tud eleget tenni a természet által rárótt feladatának? Szerintem a nő csak teherré válik a társadalomra, élvezi, amit a természet adott neki, de elveszti, nem viszonz semmit, vagyis olyan, mint egy here.

Utána sokan orvosokhoz járnak, könyörögnek az Egek Urának, hogy valamilyen módon mégis lehessen gyermekük, ami már be nem teljesülhet.

Megrabolta a jövőjét, és hiába a munkában érdemeket szerez, de az adóssága fennáll.

Tulajdonképpen megrabolja a jövőt, egyet sem tud törleszteni, ráadásul, ha később a férje nagyon szeretne gyermeket, de az már nem lehetséges, más nőkre kacsintgat, végül a házasságuk is megromlik és elválnak. Látható, hogy ennek kárára rájöttek, ma már a három gyermeket propagálják.

- Vagyis a nő a napi munkája mellett végezzen egy második műszakot? - hallatszott egy kérdés.

- Nem egészen úgy van. Figyelni szoktam, ma már sok férfi is végez házimunkát, már az is természetes, ha csecsemője születik, még pelenkát is vált és kimossa, mint ahogyan a neje. Az volna igazán helyes, ha nem áll rendelkezésre nagymama, a nő a teljes fizetésével ellátva, két gyerek születése után egy ideig otthon maradhatna, gyermekeit nevelni.

- Azt te is tudod, hogy nem minden nő tud férjhez menni, még ha nagyon akarná is.

- Természetesen ugyanúgy élhet akkor minden jogával, mint a férfi, hiszen a munkája egyenértékű.

- Azt nem árulnád el nekünk, mit tennél, ha a szeretőd állapotba esik? Félek, hogy talán te bírnád rá, hogy jelentkezzen az ÁB-re, s ki is fizetnéd az árát, mert azt nem ingyen végzik az orvosok!

- Szó sem lehet róla! Az a gyerek a nevemet viselné, neveltetéséről is én gondoskodnék!

- És a nő?

- Lehet, hogy helytelenül gondolkodom, de azt tartom, hogy okos ember nem veszi feleségül a szeretőjét...

- És miért?

- Azért, mert aki nekem lefekszik házasság előtt, az talán utána másoknak is lefekszik. Eredménye: féltékenység, családi perpatvar, válóperes bíró!

- Mindebből azt értem, hogy nekünk nőknek nem volna szabad élni, mulatni, szórakozni.

- Mondtam, hogy a jogotok ugyanaz, de azzal élni nem kötelező! Hidd el nekem, hogy előzetes szeretkezések nélkül is remekül lehet mulatni, szórakozni.

Arról sem szabad megfeledkezni, hogy a vidám élet csak rövid évekig tarthat, legfeljebb egy évtizedet tarthat.

A stafétabotot a fiatalság veszi át. Bizonyos kor után a hosszú, sok évtizedes elhagyatottság, s unalom az osztályrész. Nincs társ, nincs gyerek, s amikor meghal, nyoma sem marad!

- Azt mondtad Gazsi bátyám, hogy öregebb vagy? Taníts meg hát, hogy mit tegyünk?

- Szavaimból megérthetted, én a legjobb megoldásnak a házasságot látom. Azonban ne ész nélkül rohanjanak be a gyerekek, ne a nemi fellángolás, az állati ösztön vezesse be oda a férfit és a nőt. Nem mondom, az is szükséges, de mértékkel! Szeretjük a nőt, társunkat karjaink között tartani, megcsókolni; ha az eset után is vágyad van erre, az valami, amikor még utána is vonz valami hozzá, akkor már több a szeretetnél, kezd szerelem lenni. Ha föltétel nélkül bízol benne, ha tiszteled, becsüled is, ha hibáit nem keresed, megérted, vágyaitok, gondolataitok megegyeznek, igazi társnak érzed, ha látod, hogy több, mint egy szerető, gondolhatsz a házasságra. Várod, hogy jöjjön, ő vár, hogy érkezzél.

Ha nem máshová, ha nem haza vágysz, ha az apró emberpalánták zsvaja gyönyörködtet, akkor a házasságban boldog leszel. Akkor van az életednek célja, s tudod, hogy halhatatlan leszel, mert neved fennmarad, nem tűnsz el az életből nyomtalanul...

- Te sem találtál eddig egy ilyen társra.

- Az igazat megvallva, még nem is kerestem; egyszerűen eddig még nem értem rá; elfoglalt a tanulás, utána a munkám. Nehogy azt higgyétek, hogy nőgyűlölő vagyok! Inkább annak az ellenkezője igaz, gyönyörűséget okoz, ha egy csinos, szép nőt látok; én is úgy érzem a természet által mindenkit beleoltott vágyat. Arra azonban képtelen volnék, hogy leigázzak valakit, s esetleg tönkretegyem az életét. Az bizonyos, hogy egyszer nálam is jelentkezni fog a mindent elsőpró szerelem, és én is rátalálok arra, aki nekem rendeltetett.

- Miről ismersz majd arra? Készülj rá, hogy mi nők egyben nagy színészek vagyunk is vagyunk, úgy alakítunk, hogy minden kedved szerint legyen.

- Bizony, ez lehetséges, de akkor is én leszek a nagyobb hibás, mert nem vettem észre, hogy mindaz csak színészkedés. Akkor természetesen viselnem kell a következményeket, mert minden bűnért, hibáért bűnhődni kell.

- És a multság, szórakozás?

- Kell-e jobb multság, szórakozás, mint a mai együttlétünk, pedig nem is rendeztünk a ma gyakran szokásos meztelen-bulit. Mondhatom, hogy remekül érzem magam csókolózás nélkül is köztetek.

Vágyom arra, és kérek valakitől hazamenet egy puszit, de csak akkor, ha kettesben leszünk!

- Nos, akkor én már viszem is a lódoktoromat, mert kissé hosszasan maradtunk. Még a főnököm utolsó mondatával is együtt érzek, de azt is tudom, mert nem vagyok rossz megfigyelő, hogy az már hajnalban ott kujtorog valamelyikünk munkahelye körül, hogy a munkában is úgy helytállunk-e, mint a szórakozásban. Nem lesz hajcsár, de el fogja várni, hogy mi is ugyanazt tegyük, mint ő. Az biztos, hogy hivatal-kezdéskor már várni fogja a jó feketekávé, de most menjünk haza! Jó éjszakát! Örülni fogunk, ha gyakran szerezhünk nekünk ilyen kellemes estét.

Kezdték búcsúzkodni, lassan kiürült a terem; úgy alakultak a párok, ahogy az igazgató elrendezte.

A végén csak ketten maradtak Izával. Mikor elindultak, Iza leemelte a fogason elhelyezett táskát.

- Mennyit kerestem, fogalmam sem volt róla, hogy hol hagyhattam el. Nem lett volna kár, ha elvesz, nincs benne semmi értékes, csak a szokásos holmi...

Gazsi akaratlanul is megtudta, hogy ki az elvesztett táskatulajdonosa. Most már nem is bántotta, hogy akkor az idegen levelet elolvasta, hiszen azóta ugyancsak akaratlanul végig kellett hallgatnia a doktornő és a volt igazgató beszélgetését. Láttá, hogy a nővérenek teljesen igaza van, mert félti, könnyen szomorú sors várhat rá.

Kár érte, mert el kell ismernie, hogy a négy női vezetője között ő a legcsinosabb, legszebb teremtes.

Sajnálatos, hogy a mai korszellemnek megfelelően nőtt fel, és annak megfelelően gondolkodik. Jogaihoz ragaszkodik, de félremagyarázza azokat; máskülönben ideális feleség válhatna belőle.

VIII

Az étterem külön épületben, a főépülettől távolabb van, így hazafelé át kellett menniük a park egy részén. Szép langyos este volt. Iza felsóhajtott:

- De gyönyörű ez az enyhe, holdvilágos éj: kedvem volna még egy ideig sétálni...

- Látod? Én is erre gondoltam, igazat adok neked. Ilyenkor igazán kedves egy szép nővel kettesben lenni.

- Akkor jó, megtehetjük, még sétálunk egy ideig.

- Mégsem tehetjük. Hajninak igaza van, holnap vár ránk a munka. Ez ugyan nem volna döntő körülmény, mert mindketten fiatalok vagyunk. Inkább az, hogy én nem szoktam meg a hasonló mulatozást, és ma egy kissé többet ittam a kelle-ténél... Hiába ittam ott többször is kávé, még főznék, amikor hazaérek, de még nem vagyok berendezkedve...

- Annyi baj legyen! Majd főzök én. Bejössz a lakásomra, ott megiszod.

Senki sem látja meg, különben is, kinek mi köze hozzá; nem vagyunk már gyerekek.

- Szívesen megtenném, de mégsem volna helyes, hogy már az első este egyik nőalkalmazottamhoz betérjek...

- Nos, ha nem jössz, akkor is főzök, és beviszem hozzád. Én az orvosod is vagyok, ezért vigyáznom kell arra, hogy a főnököm egészséges legyen.

- Valóban jól esne egy kávé, mégse tedd. Valaki meglát, s azt én nem akarom.

- Dehogyan látnak meg. A rendelőn át megyek át hozzád, az én oldalamon van a kulcs; akármikor ott lehetek, de te csak akkor, ha távozáskor kettőt kattant a zárban a kulcs.

- Hogy-hogy?

- Úgy, hogy akkor nem biztos, hogy be van zárva.

Nem is várta a feleletet, mert közben a lakásához értek. Besietett, és pár perc múlva valóban hozta a feketét.

Gazsinak igazán jólesett. Közben beszélgettek. Észre sem vették, hogy múlik az idő.

Később még, ami otthon maradt a feketéből, azt is áthozta. Meghitten beszélgettek tovább, mintha már rég ismerősök lennének. Iza egy kissé csodálkozott, hogy valaki együtt van egy szép fiatal nővel, - mert tudta magáról, hogy szép, - és még csak udvarolni sem próbál.

Arra pedig határozottan számított; legalább is eddig mindenkinél ezt tapasztalta. Nagyon kedvesnek, nagyon udvariasnak érezte, de semmi több! Talán egy kissé még sértve is érezte magát, durcásan szólt hozzá:

- Még egy pusztit se kapok, hogy így meggyógyítottalak?

- Igazán hálás vagyok, nem csak a remek feketéért, hanem a szép estéért is, melyet együtt töltöttük el. Már több mint két óra együtt vagyunk.

Megfogta a lány mindkét kezét, mindkettőt többször megcsókolta, aztán magához ölelte, megcsókolta az arcát, a száját is. Iza engedelmesen simult hozzá; és csak akkor csodálkozott el, amikor Gazsi megszólalt.

- Most pedig Kicsikém, hazaküldlek, mert én is férfi vagyok, és félek, hogy elvesztem a józanságomat.

Te túlságosan szép vagy ahhoz, hogy az ember érzéseinek ura tudjon maradni...

Az ajtóhoz kísérte, s ott újra megcsókolta, de búcsúzott:

- Álmodjál szépeket!

Iza lassan elindult, betette az ajtót, aztán kettőt kattant a zár, tehát nem biztos, hogy az be van zárva. Végtelenül elcsodálkozott az elmúlt jeleneten; hasonló vele még nem fordult elő.

Azt is megfigyelte magán, hogy az a vágy, amit akkor érzett, amikor megcsókolta, az egészen más volt, mint amilyent eddig érzett... a nővérének levelére gondolt; az valami ilyesmire gondolhatott.

Érezte, hogy ha ez gyakran előfordul, minden eddigi elhatározása pontosan az ellenkezőjére változhat. Csak nem a nővér által jelzett, mindent elsöprő szerelem jelentkezik?

Megeshet, hogy neki ez a férfi lesz a végzete. Hogy meg tudja hódítani, abban bízott rendületlenül. Érezte, hogy máris nagy hatással van rá.

Gazsinak, amíg lefekvéshez készült, hasonló gondolatok kóvályogtak a fejében. Érezte ő is, hogy ez a nő kissé más, mint akiket eddig ismert.

A levélből és a kihallgatott beszélgetésből ismerte a múltját, ami ellenkezett az eddig vallott elveivel, mégis érezte, hogy ha sokáig, vagy gyakran lesz vele együtt, mint ma este, akkor elveszett.

Egészen más, mint akit eddig társául elképzelt, s most mégis csak a legnagyobb önuralommal tudott uralkodni a vágyakozásán. Elhatározta, hogy ezután jobban fog magára vigyázni. Ha az elődjével folytatott beszélgetést nem hallotta volna, bizonyos, hogy most már szeretője volna. Álmos volt, lefeküdt és azonnal elaludt, és álma is hasonló volt.

IX

Másnap azzal telt az idő, hogy végigjárta a jövőendő munkahelyét. Legelőször a baromfitelepet kereste fel. Ennek Ili volt a parancsnoka. Már messziről hallotta, hogy milyen remekül pereg a nyelve; valamelyik alkalmazottját mulasztáson érhetette. Az illető örömmel vette észre, hogy közeledik az igazgató, ezért ő megszabadulhat a továbbiaktól.

Ili örömmel mutatta be a birodalmát. Modernül felszerelt telep volt; már sok-ezer csirke elérte az értékesítés határát, más helyen még a pelyhes jószágok sokasága nyüzsgött.

Már a szóváltástól kipirult arca még pirosabbra változott, mikor a főnöke a divatos köszöntési módon: Szia csaj, helyette kézcsókkal üdvözölte.

- Ne haragudj Ilike! Én a ma szokásos üdvözlési módokat nem bírom. Akivel jóban vagyok, annak inkább szó nélkül kezet csókolok. Igaz, ezt sokan nyárspolgári csökevénynek hívják, pedig nem az, inkább megbecsülés és a tisztelet jele.

Lehetséges, hogy aki nem szimpatikus, akit nem becsülök, annak ezt nem teszem; legfeljebb hidegen bólintom meg a fejem felé...

Kettesben bejárták az egész telepet, értékelték a látottakat. Megvitatták, hogy mi következik. Ilin látszott, hogy tökéletesen érti a mesterségét. Gazsinak legjobban tetszett a holtágon úszkáló több tízezres kacsasereg, valamint a mesterséges tavat belepő libacsapat. Aztán Ili a főnököt elkísérte a következő üzemegységig, a konzervüzemig, ahol Eta volt az úr. Ott a nála szokásos jelenet megismétlődött, de azt is megfigyelte, hogy az Etára is hasonló hatást gyakorolt.

Itt a baromfikat dolgozták fel: pucolták, műanyag-zacskóba helyezve, mélyhűtőbe kerültek, hogy onnan majd a kereskedelembe jussanak.

Az év más részében zöldbabot, borsót, uborkát, lecsót, befőtteket is konzervált az üzem, kis bádogdobozokba eltéve.

Következő hely a virágkertészet volt, ahová mindketten elkísérték. Joli szinte vérvörösre változott, mikor a két társa jelenlétében őt is a szokott módon köszöntötte. Kellemes és szép hely volt, a nagy virágházak rózsza és szegfű illatával voltak tele. Itt igazán kellemes volt dolgozni.

Hetente kétszer is teherautók viszik a vágott virágot a fővárosi virágüzletekbe. Még nem volt sok virágház, inkább a szabadban volt egy nagy kiterjedésű rózsaliget, és a távolba nyúló szegfű-sorok. Hosszan vitatkoztak a fejlesztés módján, mert ez kitűnően jövedelmezett, és a készletük többszörösét is értékesíteni tudták volna.

Itt egy rövid ideig lemaradt a három lány, együtt vitatták meg az eddigi tapasztalataikat.

Abban egy véleményen voltak, hogy az új parancsnokuk tetszik nekik. Azt is látták, hogy tökéletesen ért a szakmájához; sokkal jobban, mint elődje, pedig az sem volt kontár, mutatja, amit itt alkotott.

Abban is egyetértettek, hogy a főnök jó társaságbeli ember, aki a szórakozást sem veti meg, de az is látszott, hogy helyt fog állni a munkában is.

Habár este sokáig voltak együtt, azután is világos volt a szobájában, napkeltekor pedig már a vízen evezett, majd ott volt a baromfitelepen... Nem valószínű tehát, hogy a vezetése alatt kényelmeskedni lehet.

- Lányok! döntöttem, - jelentette ki Eta.

- Mi az? Miben jutottál elhatározásra?

- Feleségül megyek Marcihoz. Már hetek óta nyaggat, hogy mondjak neki igent, de én eddig halogattam a dolgot. Gondoltam, hogy ráérünk még arra!

- És most miért döntöttél ilyen hirtelen?

- Mert kezdek félni, hogy beleszeretek az új főnökünkbe!

- És az olyan nagy baj volna?

- Biztosan, mert jó emberismerő vagyok, aki majd mulattat, szórakoztat, esetleg még udvarolni is fog, vagyis olyan típus, amilyen nekünk, nőknek mindig tetszik, akit meg lehet hamar szeretni. Azt is látom, hogy nem az a típus, aki szeretőjévé csábít, de aztán nehezen szánja rá magát a házasságra. Ez pedig csak bajt jelentene, ha beleszeretnék...

- Valami ilyesmire gondoltam én is, - jegyezte meg Joli, - de szeretném kipróbálni, hogy valóban úgy van-e?

- Én pedig bevallom nektek, - szólt Ili, - hogy reggelig álmodtam arról, hogy megpróbálom azt, hogy a felesége lehessenek. Attól azonban félek, ha azt akarja, még a szeretője is tudnék lenni... Azt tudjátok ti is, hogy eddig Matyival kísérleteztem, aki elég nyakas gyerek, de még nem sikerült leigáznom. Nekem is tetszik, de a valóságban ő is inkább szeretődöt szeretne játszani; már pedig abból nem eszik.

- Tökéletesen igazad van Eta, még ma megpróbálom Matyikát térdre kényszeríteni!

- Ti mind elhalásszátok előlem a javát - mondta Joli.

- Nem féltünk téged, kezdettől fogva a markodban tartod Vilit, úgy gondját viseled, mint anya a gyermekét. Egy kicsit gyámoltalan. Árueld el nekünk, hogy legalább egyszer meg mert-e csókolni téged?

- Annyit biztosan ér ő is, mint a ti választottaitok!

- Nos, ebben igazán nem tévedett Hajni, hogy a mi emberünk olyan gyerek, akiben, vagy akiért könnyen hajba-kapnak a nők.

- Én pedig azt ajánlom, hogy térjünk vissza a munkahelyünkre, mert nem tartom lehetetlennek, hogy visszafelé is bekukkant új főnökünk; ajánlatos, hogy a helyünkön találjon!

X

Az állattenyésztés vezetője Marci. A gyönyörű, modern és óriás istálló tele volt törzskönyvezett tehennel. Az olyan ember, aki a szakmáját szereti, mindig élvezettel sétálgat végig, szemlélve a válogatott állományt.

Naponta nagy mennyiséget fejnek, de nem szállítják el a városba, mert a gazdaságnak saját sajtüzeme van, ahol feldolgozzák. A jobban tejelő tehenektől bikaborjúkat nevelnek.

Keresettek az itt tenyésztett bikák, jó áron tudják értékesíteni. Marci dicsekedve mutogatta az állatait, majd hirtelen főnökéhez fordulva mondta:

- Tudod-e Zsiga bátyám, hogy tegnap este szeget ütöttél a fejembe?

- Hogy-hogy? Mire gondolsz?

- Szembe ültetted Etával, hiszen már te ismered; az a barna, feketeszemű lány, aki a tyúkok gondozója... Láttam, hogy figyelsz minket. Bevallom, hogy szívesen legeltetem rajta a szemem...

- Nagyon szép nő, olyan igazán feleségnek való.

- Azt is elárulhatom, hogy már az első nap, mikor megláttam, megtetszett nekem?

Egyszerre jöttünk ide, s már négy hónapja dolgozunk itt.

Észrevettem, hogy ő sem idegenkedik tőlem. Hiába is tagadnám, beleszerettem...

Sajnos, házasságra nem gondolhattam, hiszen nincs lakásom, sem bútorom... Őszintén szólva, ezért csak szeretőnek szerettem volna...

- No és?

- Mondhatom, hogy majd' kikaparta a szemem...

- Az bizony nagy kár, hogy nem tette meg...

- Most már én is tudom, rájöttem, hogy helytelenül cselekedtem. Jóvá akartam tenni a hibámat, de több mint egy hónap telt el, amíg némileg rendezni tudtam a dolgot.

- És mondjuk, hogy ha volna lakásokatok, bútoraitok?

- Már holnap megkérném a kezét!

- Mondjak valamit? A régiek is azt vallották, hogy amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra. Este megfigyeltem, hogy nem fog neked nemet mondani, ha megteszed. Szándékomban van a kastély másik oldalát is felújítani, ott három-négy lakást is ki lehet alakítani.

- Mondhatom, kedves Zsiga-bátyám, biztos vagyok benne, hogy hölgyeink valamennyien legalább félig-meddig megszerettek, de mondhatom azt is, hogy én is. Kimondhatatlanul hálás vagyok Neked, hogy lakáshoz juttatsz. Bevallom, mindig féltem, hogy valaki elhalássza az orrom elől, ezért még ma megkérem a kezét!

- Helyes! Most itt nem sok dolgod lehet, kísérf el a többiek helyéhez is.

Átmentek a kertészethez, ott Gyuri volt üzemegység-vezető. Ennek nagyobb része gyümölcsös, a vízparti rész pedig konyhakertészet.

A gyümölcsösben a tőtermény a besztercei szilva, mivel azt Bécsben mind tudták értékesíteni. Részben aszalványt készítenek belőle, a lehullottat, hibásakat pedig cefrének gyűjtik és szilvóriumot főznek belőle.

Még egy másik nagyobb földrészre is azt fognak telepíteni.

A konyhakert még nagyrészt szabadföldi, csak most terveznek melegházakat, fóliasátrakat felállítani.

Innen már hárman mentek a mezőgazdaságot is bejárni, ahol Vili a felelős.

Gabonatermelésre nem fektettek nagy súlyt, mert itt a gyakori esőzés miatt könnyen rozsdát kap a terület, vagy megdőlnek a növények. Sajnos, géppel nem lehet dolgozni, egyébként is a tehenészetnek sok takarmányra van szüksége.

Óriási lóhere- és lucerna-, valamint mohar-táblák váltogatják egymást. Leginkább kukoricát termelnek. A takarmányrépa itt szinte óriás méretre fejlődik.

A kört a sajtüzemben fejezték be. Amit a tehenészetben fejtek, itt sajtnak dolgozzák fel; leginkább kisebb sajtokat, óvárit és trappistát készítenek. Azonban nagy a kereslet, azért már gyártanak úgynevezett bűdös-sajtot is, ez érik meg leg hamarabb.

Ebből még többet lehetne értékesíteni. A sok savót a sonkamalacok etetésére hasznosítják, ahol nem mondható, hogy illatos volt a levegő, mert minden hely úgynevezett sajtszaggal van telítve. Gazsi nem állta meg, hogy meg ne jegyezze:

- Kedves Matyi, áruld el, hogy esténként mivel szagtalanítod magadat? Mondhatom, hogy nekem már tegnap este gyanús-nak tűnt, hogy mindig a veled szemben ülő szöske Joli szemét kutatod...

Ha így van, határozottan jól választottál, mert ő róza- és szegfű-illatot terjeszt maga körül. Talán a kétféle illat közömbösíteni egymást?

- Gazsi-bátyám, mondhatom, remek megfigyelő vagy. Bizony, ahogy most mondják, beleestem azokba a kék szemekbe, de azt is láthattad, hogy kitűnően tudja hasznosítani az előnyeit.

Nálam már mutatkozott ennek a hatása, de hiába, nem akar a szeretőm lenni, ezért a végén kénytelen leszek feleségül venni.

- Tudod mit? Vedd el, s lakjatok majd Marciék mellett; ő Icával nemsokára a kastély régi szárnyába költöznek, amikor összeházasodnak, ugyanis azt a részt rendbe akarom szedetni!

Bútorzat van ott bőven elég, kényelmesen élhettek és legalább nem kíváncsoztok majd el innen.

A gazdaságnak fontos, ha nem váltakoznak folyton a vezetők. Érdemes megfontolni az ajánlatomat!

- Még ma megkérem, sőt, este a két eljegyzést megünnepeljük! Úgy érzem, hogy Eta is, Joli is beleegyezik.

XI

Este csak kevesen tudtak a készülő eseményekről, ezért elcsodálkoztak, hogy még talán az előző estinél is díszesebb asztal fogadta az érkezőket. Vili nem állta meg, hogy ne kérdezze meg az Izával belépő igazgatótól.

- Bazsi-bátyám! Ez már minden este így lesz?

- Azt nehezen hinném, jelen pillanatban még én se értem, csak gyanítom, hogy mi készül itt. Ezen könnyű segíteni, megkérdezzük a szakácsot!

Vili sietett a konyhába kérdezősködni, de csakhamar visszajött azzal a hírrel, hogy Marci és Matyi intézkedett, azonban kikötötték, hogy a mai este semmivel se legyen alábbvaló az előző esténél. Az igazgató mosolygott magában, már értette a készülődés okát, sejtette, hogy délután mi történhetett. Rajtunk kívül csak Ili volt jelen...

- Ne haragudj, Ilikém, ha valamit megkérdezhetek Tőled.

- Természetes, mert a főnök kívánságát kötelező teljesíteni!

- Csak azt szeretném tudni, hogy te mit tartasz Viliről, mondj őszinte véleményt róla: az se baj, ha ő is hallja!

- Hát... ez érdekes kérdés, azért mégis őszintén fogok felelni. Kissé gyámoltalan, életteretlen, elhanyagolja magát. Hiányzik neki, aki gondozná. Nincs édesanyja, aki gondját viselné. Most is, hogy tette fel a nyakkendőjét? Úgy állított ide, ahogy hazajött a mezőről, nem is borotválkozott.

Kellene valaki, aki állandóan figyeli, figyelmezteti, gondját viselje, sőt, ha szüksége van arra, néha a fenekére verne, mert különben nem rosszképű, rendes gyerek lenne, csak még egy kissé nevelni kellene, ráadásul mondhatom azt is, hogy egyébként használható férjanyag, s ha valaki ráncba szedné. Az is lehet, hogy még talán irigykednének arra, aki majd megkapja... Mondhatnék még egy pár hasonló dolgot?

Vili a lány szónoklata alatt úgy elpirult, mint egy kislány, majd nagy merészségre szánta el magát és megszólalt:

- Köszönöm Ildike a kitűnő jellemzést, de elárultad ezzel, hogy mindazok helyrehozásához, amit elmondtál, csak egyedül Te értesz, ezért érthető, ha azt szeretném, hogy csináld Te!

- Nézd csak Gazsi-bácsi! Ha nem ügyelek, ez a gyerek még megkéri a kezemet!

- És ha úgy lenne? Vállalod-e azt, hogy naponta a fenekemre verj, ha rosszkodom?

- Vigyázz, mert még a szavadon foglak és igent találok mondani...

- Hallottátok? Ili a feleségem lesz...

- Hamarabb is rájöhetnél volna, de félttem, nem lesz annyi bátorságod, hogy tőlem megkérdezd, hogy akarom-e?

- Forduljatok el. Még ha ízetlen is mások előtt, be kell neki bizonyítani, hogy nem vagyok gyáva! Ha beleegyezik bátran meg is merem csókolni!

Ebben a pillanatban lépett be Eta Marcival, Joli pedig Matyival karonfogva.

Az volt a szándékuk, hogy majd ők okoznak meglepetést, de tévedniük kellett, mert az igazgató erélyesen szólt rájuk:

- Nem kértétek főnököktől hozzájárulást.

Álljatok ide Ili és Vili mellé! Mi egy perc időtartamára hajlandók vagyunk félrefordulni, egy puszira az elegendő! Látjátok? - én már az este megfigyeltem, hogy mindhárman menthetetlenek vagytok.

Ezen nem csodálkozom, látva a három igazán csinos fiatal nőt.

Saját érdekemben adtam egy kis biztatást, mert tartottam attól, hogy én is kísértésbe eshetek.

Mindenesetre, én leszek az első, aki sok szerencsét és boldogságot kíván Nektek!

Ígérem, hogy egy hét alatt rendbe szedetem a kastélyszárnyat, és ott turbékolhattok.

Elismerem, hogy önző voltam, mert így a gazdaságnak és saját magamnak szereztem egyszerre hat jó, állandó munkahelyet; ugyanis biztos vagyok abban, hogy majd nem kíváncsiatok el innen...

Az is valami, hogy én három csinos fiatalasszony közelében, velük egy fedél alatt élhetek. Ennél többet, jobbat nem kívánhat egy igazgató.

- Jó, jó! Gazsi-bátyám, de még a katonaságnál is előfordulhat függetlenséért, ne félj, meg tudjuk majd védeni, ami a miénk.

- Most pedig hátra arc! Jöhet az eljegyzési puzsi! Vigyázzatok, amit mondtam, itt az időtartam csak egy perc!

Nagy derűtség közben megtörtént, de mintha nem is lettek volna olyan gyakorlatlanok...

- Látjátok gyerekek? Az ilyen baráti összejövetelnek mindig van haszna, kis mulatság és szórakozás. Megígérem Nektek, hogy már a következő évi tervbe beveszem egy bölcsődének, és egy óvodának a tervét. Remélem, hogy arra hamarosan szükség lesz!

Nagy pirulás a nőknél, és nevetés közben vették körül az asztalt, de nem tartották be az előző nap elfogadott elrendezést. A párok egymás mellé ültek. Most a disznótoros vacsora ugyanúgy sikerült, mint az előző napi; már közeledett a holnap, amikor szétszéledtek.

Valamennyien arra gondoltak, hogy az új igazgatójuk a sok jó tulajdonsága mellett még nagyon ravasz. Nélküle talán még egy év is eltelt volna, mert hiába, a házassághoz lakás és bútor is kell.

Ezt a kérdést ő valóban remekül megoldotta.

Mindannyian hálásak voltak neki! Abban biztosak voltak, hogy remekül ért ahhoz, hogy másokat a kedve szerint irányítson.

Előző estéhez hasonlóan tértek haza. Gazsi még elő sem tudott készülni a lefekvéshez, máris ott termett Iza a finom feketekávéval, ami igazán jólesett a kiadós mulatozás után; ki is jelentette:

- Ez igazán jól esett...

- Adós fizess! Mivel az is isteni lesz, amit érte kapok...

Megkapta, talán még hosszasan tartott, mint vacsora előtt a jegyeseké.

- Iza! Arra kérlek, hogy ne játsszál velem! Az még teljesen érthető, hogy még ha nem is akarom, összecsókollak téged, egy szép és kíváncsi nőt, de azt tanácsolom, hogy legyünk türelmesek... Nem tehetek róla, de nem olyan a természetem, hogy szeretőmmé tegyelek. Kössünk egyezséget, hogy egyelőre csak a csókolózásnál maradunk. Engem az is boldogít, valamint az is, hogy így esténként együtt lehetek veled. Hogy aztán mit hoz a jövő, azt még nem tudhatjuk...

Valóban, ettől kezdve így teltek az esték, és csak a csókolózásnál maradtak; de úgy érezték, hogy ez több, mintha egymásé lettek volna.

A puszik forrósága azért napról-napra fokozódott.

XII

Gazsi mindig korán kelt reggelenként. Mikor a Nap kelt, őt már a vízen találta. Ezt a gyermekkori szokását itt is megtartotta. Remek érzés volt a sima víztükroknél végigsiklani. Halászatot is; a holtág vizében mindig bőségesen volt hal.

A reggeli tőrak arra is jók voltak, hogy ellenőrizte az egész gazdaságot, amely onnan elég jól belátható volt.

A kisebb szigetek füzzel voltak benőve. Tervegette, hogy azt is hasznosítani fogja; egy kerti-bútor és kosárfonó üzemet hoz létre. Intézkedett, hogy egy szakértőt küldjenek hozzá, aki a dolgozók asszonyait, lányait betanítja erre.

A minisztérium osztályvezetője csodálkozott, amikor ellenőrző látogatásakor ide érkezett. Különösen az tetszett neki, ahogy a szakemberek megtartását biztosította, egyben lehetlenné tette, hogy az előzőhöz hasonló eset többé előforduljon. Kivételesen jó gondolatnak tartotta, ahogy a fiatalokat összeházasította, így állandó, jó gazdája lesz a gazdaságnak. Hogy könnyebben haladjon a munka, egy nyugdíj előtt álló idős szakembert beosztott helyettes igazgatónak. Az illető jó munkaerőnek bizonyult, sokévi tapasztalatait is hasznosította, sőt, megmondta, hogy ha eléri a korhatárt, továbbra is hajlandó maradni, mert ennél jobb helyet sehol sem kaphatna öreg korának letöltésére. Itt, ezen a szép helyen a munka sem robot, hanem neki élvezet.

A szokott módon telt az idő, a szokott feketekávéé mindig pontos időben érkezett. Már hiányolták volna, ha esténként néhány órát együtt nem tölthettek volna el. A fizetség is még mindig a régi maradt...

Egy reggel aztán, amikor Gazsi a vízre sietett, már messziről látta, hogy a csónakjában ül valaki. Iza volt. Már régebben kileste, hogy barátja reggelenként hova siet.

Megirigyelte, pedig neki szokatlan volt a koránkelés, de nem bánta meg.

Élvezte nézni a napkeltét, hallgatni a sűrű füzesekből kihangzó, a reggelt üdvözlő madárkoncertet, a víz felett tovasikló sok szitakötőt, és a kristálytisztá vízben jól látszó, ficáncoló halak sokaságát.

Ettől kezdve egy nap sem maradt el, kettesben járták a vizet. Azt is megszokták, hogy a kis csónak néha-néha nagyon ingadozik, amikor Gazsi már nem az evezőlapátot kezeli, hanem előlegként osztogatta az esti feketéért a fizetséget. Valahogy úgy érezték, hogy itt még édesebb a csók...

Iza már meggyőződött arról, hogy a nővérenek teljesen igaza volt, mert nála beköszöntött a mindent elsöprő szerelem. Érdekes, hogy ha barátjával találkozott, akkor az együttlét volt neki is a fontosabb, nem a nemi vágyakozás; csak mindig szeretett volna hozzá simulni.

Arról is meggyőződött, hogy barátja is hasonlóan érez. Igaz, hogy még mindig visszatartja magát, de ennek oka kizárólag csak az ő múltja lehet.

Igaz, hogy ami elmúlt, azt eltörölni nem lehet, de talán elfeledni igen, lehet; többször azon törte a fejét, hogy tehetne jóvá mindent. Végül elhatározásra jutott.

Egyik este, miután a vacsoráról hazatértek és a feketézés is megtörtént, a szokott módon búcsúzkodtak, hogy aludni térjenek. Iza nem feküdt le, várt. Mikor gondolta, hogy Gazsi már alszik, újra beosont hozzá.

Leült az ágya szélére, de a világért sem ébresztette volna fel: csendben szemlélte szerelmét, aki álmában boldogan mosolygott. A Hold besütött az ablakon, jól megfigyelhette őt. Aztán óvatosan besiklott mellé, a paplan alá, és lassan egészen hozzásimult; nem ébredt fel. Mégsem érzett semmiféle nemi fellángolást, mégis boldoggá tette, hogy ilyen közelben együtt lehet vele.

Dehogy tudott volna elaludni.

Aztán szerelmese álmában átkarolta, úgy aludt tovább. A világért sem akart elaludni, de moccanni se mert, nehogy felébressze. Már egészen világos volt, amikor Gazsi felébredt és végtelenül elcsodálkozott, mikor Izát a karjai között találta:

- Édesem! Hogy kerültél te ide?

Aztán örült erővel magához szorította, úgy, ahogy eddig még nem tette...

- Ne, ne, édesem, - nem azért jöttem. most én kérlek arra, hogy legyünk türelmesek. Még este jöttem ide, összesimulva voltunk reggelig; ki se mondhatom, hogy milyen boldog voltam melletted, hogy együtt lehettem veled.

Ne, ne, édesem, ne rontsuk el ezt, maradjon ez egy szép emlék!

Én vallani akarok, nem mentegetőzni, mert most már én is tudom, hogy eddig helytelenül gondolkodtam, amikor még téged nem ismertelek.

Igen, vallani akarok, talán megbocsájthatod a múltat.

Hidd el, hogy talán nem teljesen én vagyok a hibás, hanem a mai társadalom, az általánossá vált szokás... Belátom, hogy teljesen igaza volt a nővéremnek, amikor engem egy levélben előre figyelmeztetett. Megjósolta, hogy majd egyszer bekövetkezik az igaz szerelem.

Ezek után részletesen elmesélte élete teljes történetét, semmit sem hagyott ki abból; még a volt igazgatójával történt utolsó beszélgetését is egészen élethűen. Közben Gazsi karja egyre jobban és jobban szorította magához.

- Most már látod, édesem, hogy tőled ezt vártam. Az, hogy kéretlenül megtetted, annak még jobban örülök. Tudom, hogy vallomásod őszinte volt, mert én találtam meg a tarsolyodat a vízparton, amikor ide jöttem. Mivel nem tudtam kié, elolvastam.

Már a lakásomban volt, amikor a volt igazgató a rendelőben felkeresett és akaratlanul minden szót, ami elhangzott, hallanom kellett.

Tehát az előző életemről sokat megtudtam, de rögtön beláttam azt is, hogy te eddig nem voltál, nem lehettél boldog. Emlékszel arra, mit mondtam akkor, első este: a múltat feledni, megbocsátani lehet, de a jelent bepiszkolni, a jövőt eljátszani nem sohasem szabad!

Most, amikor ébredéskor a karjaid közt találtam magam, már-már szeretőmmé akartalak tenni, ami hiba lett volna. Nagyon örültem, hogy te kértél arra, hogy ne tegyem, ami mutatja, hogy már te is hozzám hasonlóan gondolkozol. Mindenre sor kerül majd az esküvőnk után... Jaj, kimondhatatlanul boldog vagyok!

- Megteszed?

Mondd, igazán megteszed? Feleségül veszel?

Én annyira szeretlek, hogy már az is boldoggá tett volna, ha a közeledben lehetek, ha más nem, mint egy cseléd szolgálhatlak...

Ekkor összebújtak, beszélgettek, suttoztak, nem törődtek azzal, hogy telik az idő. Még a szokott vízi-kirándulás is elmaradt ezen a napon.

Mindaz bebizonyosodott, amit a nővére jóslt neki a levelében, hogy a szerelemnél nem a legfontosabb a nemi fellángolás; a boldogságot nem az egymáshoz kergető vágy beteljesülése jelenti.

Már tudta, hogy az előzetes bevezetés, az előjáték nagyobb boldogságot jelent.

Érezte azt is, hogy majd, ha az is elkövetkezik, azt nem az unalom, hanem a még forróbb összesimulás és a csókok fogják jelenteni. A puszikat nem sajnálták: kevés olyan hely volt, ahová nem jutott.

Közeledett a rendelő ideje, fel kellett kelni.

Gazsinak is végig kellett járnia a gazdaságot.

Csodálkoztak azon, hogy ezen a napon késve érkezett. Csak akkor kezdtek valamit sejteni, mikor a Hajni által megírt meghívókat az esti összejövetelre kézhez kapták.

Elismerték, hogy Iza ügyesebb volt, sőt, kissé irigyelték is, habár ők már boldogabb életet élhettek.

Egyikük se bánta meg, hogy akkor hirtelen fejest ugrottak a házasságba. Sőt, már arra is mutatkoztak előjelek, hogy a Hajniék példáját követni fogják.

Nem baj, igazgatójuk előrelátó, már épül is a bölcsőde.

XIII

Az események ezután gyorsan peregtek. Három nap múlva az esküvőt is megtartották. Azt még az előbbieknél is gazdagabb vacsora követte.

El lehet képzelni azt a sok tréfát, incselkedést, amit a fiatalok megengedtek maguknak.

Biztos, hogy mindnyájan boldogok voltak. Utána egy csodálatos hónap következett, de utána meg Iza úgy érezte, hogy baj van.

Egy fejlődésben elmaradt afrikai ország szakembert kért, aki útmutatást igényelt, hogy a mezőgazdaságát fejleszthesse.

A minisztérium Gazsit tartotta erre a legalkalmasabbnak. Nem valami jókedvvel, de vállalta, hogy három hónapra oda-utazik.

Iza kétségbe volt esve; mindenképpen vele akart menni, Gazsi csak nehezen tudta szándékáról lebeszélni.

A legfőbb érve az volt, hogy ott úgy sem lehetnének együtt, mert neki a nagy kiterjedésű országot kell majd állandóan járnia, azonban inkább a trópusi betegségektől féltette, mert az európaiak nehezen tudják elviselni az ottani éghajlatot.

Vigasztalta, hogy gyorsan elmúlik az a három hónap, és ő gyakran fog írni, és gyakran vár ő is levelet...

Nehéz volt a válás, de megtörtént, Gazsi elutazott. Megérkezett a helyszínre, és csak akkor örült igazán, hogy Iza nem jött vele, mert kezdetben valóban pokolinak érezte ő is a szokatlan hőséget, csak lassan szokta meg. Aztán teljesen lekötötte a munkája; maradandót akart alkotni.

Erre minden adottsága megvolt. Annyi ember állt rendelkezésére, amennyit akart. Azokat a gépeket szerezték be, amilyeneket kívánt. Olyan sikerrel dolgozott, hogy az ottani kormány kérte a hazait, hogy még legalább két hónapra hagyják ott.

Bár nehezen, de végül beleegyezett. Kedvére volt az ilyen munka, és anyagilag sokat jelentett, mert az otthoni fizetésén felül annak a többszörösét kapta. Végül egy teljes félétvet töltött ott.

Továbbra is szívesen ott szerették volna tartani, de attól félt, hogy ő is összeszedhet valamilyen trópusi betegséget.

Iza rettegett a találkozástól, de csodálatosan boldog volt. A rettegésre volt oka bőven, mert az eltelt idő alatt olyan valami történt, amit nem mert neki bevallani. Gazsi az arcát szenvedőnek és elgyötörtnek látta, de a távollétével magyarázta. Iza reszketve, görcsösen simult mindig hozzá, mintha attól félne, hogy elveszítheti.

Gazsi mindenben kedvében járt, kényeztette, amennyire csak tehette, de a régi vidámsága nem tért vissza, arcszíne is egyre sápadtabb lett.

A végén ő beszélte rá, hogy menjen hosszabb időre Svájcba, ahol a magashegyvidéki levegő segíthet a baján. Hiába faggatta, mindig azt hallotta tőle, hogy nincs semmi baja, nem beteg, csak az a baj, hogy olyan sokáig távol voltak egymástól.

Annak örült, hogy elutazhat, arra gondolt, hogy ezzel a baját módja lesz eltíkolni, amiben majd a nővére segít neki.

Amikor Gazsi Afrikába indult, kétségbe volt esve, hogy már egy hónapi boldog együttlét után távol kell lenniük egymástól. A legjobban attól félt, hogy ha a volt igazgató hírét veszi azt, hogy a férje távol van, újra jelentkezni fog.

Ebben nem is csalódott. Alig múlt el két hét, máris feltűnt a kis autójával. Szerencsére azonnal észrevette, ezért a rendelője és lakása ajtaját állandóan zárva tartotta, ki se mozdult onnan; még az ajtajára is kiírta, hogy betegen fekszik...

Hiába kísérletezett az illető, hogy bejusson, nem tudott, és dühödten eltávozott. Azonban két hét múlva újra feltűnt. Ekkor kiírta a rendelő ajtajára, hogy hivatalos ügyben a fővárosba kellett utaznia.

Aztán autóba ült, és elutazott a nővéréhez. Hasonló módon többször is sikerül leráznia, ezért nem találkozott vele.

Egyébként jól teltek a napjai. Mindig örült, mikor férjétől levelet kapott, azokat számtalanszor elolvasta; minden sorból azt olvasta, hogy őt végtelenül szereti.

Amit férjével megszokott, a reggeli, és gyakran a délutáni evezést most is betartotta, és ebből lett a baj, mert üldözője valahonnan tudomást szerzett erről a szokásáról, és felhasználta arra, hogy vele találkozhasson.

Egyszer, amint úszóruhában a csónakja felé tartott, egy ósfa mögül kiugrott, és Ica csak akkor vette észre, amikor az a karjai közé kapta!

- Megvagy végre! Hónapok óta keresem az alkalmat, hogy újra együtt lehessen veled, de úgy látszik, hogy elfeledtél, s azért rejtőzködsz.

- Azonnal takarodj innen! Szólok a férjemnek! Vigyázz, nehogy a kezébe kerülj!

- Nos, ettől igazán nem félek, mert ő a jelen pillanatban egy zulukaffer menyecskét ölelget.

Iza mindenképpen szabadulni szeretett volna, de a marha-erős férfi karjából nem tudott szabadulni.

- Engedj el! Takarodj innen! Utállak! Undorodom tőled!

- Dehogyan engedlek Kicsikém... Én ma is úgy szeretlek, mint régen...

- Takarodj! Van neked feleséged...

- Vanni van, de utálok azt a vén boszorkányt. Nekem csak te kellesz! Már ha meglátlak, felforr a vérem...

Iza hiába kísérletezett, nem tudott megszabadulni, végül az asszonyi fegyverekhez folyamodott. Sikertelenül is annyira összekarmolni, hogy annak nyoma talán örökre megmarad.

A dulakodó pedig dühös lett, a földre teperte, még őt is összevérézte, de nem engedte el, erőszakkal is megerőszkolta.

Észre se vette, hogy az asszony közben elájult. Felugrott, és dühösen eltávozott, de még visszakiáltott: csak azért is, jövők még máskor is...

Amikor Ili magához tért, azt sem tudta, meddig feküdt eszméletlenül, akkor jött igazán tudtára, hogy mi történt vele. Meggyalázva, hogy állhat majd a férje elé! Ha bevallaná, hogy mi történt vele, van-e olyan férfi, aki hitelt adna a vallomásnak?

Rettegett attól, hogy mivel esküvője óta nem használt fogalmazásgátló tablettát, teherbe eshet.

Azt már a korábbi esetben közölték vele, hogy abortuszról többé szó sem lehet! Később kissé megnyugodott, mert a szokott időben megjött a vérzés, igaz, hogy kevesebb a szokottnál, és így történt a következő hónapban is.

Csak később, amikor a szagok kezdték bántani, jött tudtára, hogy beköszöntött a baj. Ekkor már késő volt, mert abortuszról úgysem lehet szó. Annak ellenére, hogy orvos volt, még bábákkal is kísérletezett.

A volt tanára nagyon szerette, s amikor végső elkeseredésében felkereste, elpanaszolva, hogy mi történt vele, majdnem megverte, és elkergette azzal, hogy ő sem az anyjának, sem a gyermeknek nem lesz gyilkosa...

Ekkor érkezett haza Gazsi. Nem volt más mód, férje előtt titkolóznia kellett.

Amikor már tovább nem lehetett titkolni, akkor került szóba a svájci üdülés. Megörült, hogy talán sikerülhet eltitkolni férje előtt a történeteket.

Ott gyorsan telt az idő, és amikor gondolta, hogy közeledik az óra, vonatra ült, hogy nővéréhez menjen.

Azonban, amikor a vonattal a Keletibe érkezett, összeesett, a mentők a klinikára szállították, ahol pár nap múlva megszületett a gyerek. A kórház azonnal táviratban értesítette a férjét, aki el se tudta képzelni, hogy Iza hogy került oda.

Autóba ült és sietett hozzá. A kórház portáján egy ismerős orvossal találkozott, aki vidáman gratulált neki.

- Gazsikám! Gratulálok! Hatalmas kölyök a fiad, több mint három kiló! Sajnos, nem kísérhetlek fel, mert rohannom kell... Majd aztán elbeszélgetünk...

Gazsi meglepetése érthető volt, még egy fél éve sincs, hogy hazaérkezett; a gyerek tehát nem lehet az övé, és három kilós koraszülött nincs...

Még szerencse, hogy az ismerőse elsietett, és így nem láthatta az arcát, mert azon bizony nem láthatott volna nagy örömet. Asszonyi hűségben csalódnia kellett, ezt igazán nem hitte volna el Izáról; hiába, az asszony tud színészkedni.

Ezért nem ment be hozzá, hanem sarkon fordult, és céltalanul ide-oda járt a városban, maga sem tudta, hogy merre. Aztán betért egy trafikba és megkérte a tulajdonost arra, hogy ott megírjon egy levelet. Elkészült a levél, borítékba téve ajánlottan adta postára, Iza kórházi címére. Autójába ült és hazament. Ott egyelőre a lakásból ki se mozdult, azt hozta fel okul, hogy betegnek érzi magát. Nem tudott megnyugodni; nem tudta felfogni, hogy ez hogy következhetett be!

XIV

Iza már a főorvostól megtudta, hogy a férje ott járt. Hogy nem kereste fel, azt megértette. Ez annyit jelent, hogy mindennek vége! Arra gondolt, hogy most mit tegyen? Azt biztosan érezte, hogy az ő boldogságának vége... legalább is neki tovább élni már nem érdemes.

Legegyszerűbb, ha az éjjeli-szekrényben lévő sok nyugtatót egyszerre, mind beveszi, ilyen mennyiségben biztosan halálos...

Úgy is tett. Az volt a szerencse, hogy a főnővér azonnal észrevette, így gyomormosással megmentették. Amikor magához tért, arra kérte a főorvost, hogy ne a férjét, hanem a nővérét értesítsék.

A nővére már másnap megérkezett, neki elmondott, mindenről beszámolt részletesen. Majdnem ugyanakkor kézbesítették a férje által címére küldött ajánlott-levelet. Azt ketten, összebújva együtt olvasták át:

- „Asszonyom! Ott voltam, de nem kerestem fel... megértheti, hogy miért... sem szóban, sem írásban nem fogadok el magyarázatot, mert érthető, hogy annak hitelt nem adhatnék. A múltját megbocsátottam, a jelent elrontotta, a jövőért pedig maga felel!

Mikor a jelen állásomat elfoglaltam, egy kötelező ígéretet tettem; szavamat adtam, ne akarja, hogy szószegőnek lássanak. Azért egy kérésem van magához: Maga jó színésznek bizonyult, tehát meg tudja tenni, amire kérem: tegyen úgy, ahogy én azt alább, pontokba foglalva előírom.

1.) Nem válunk el, még akkor sem, ha maga akarná. A bíróság előtt vallanám, hogy sohasem bántottam, nem vétettem maga ellen, sőt, szerettem, ami talán igaz is. A különélést nem tudja bizonyítani, az alábbiak miatt.

2.) A gyermek a nevemet fogja viselni, a neveltetéséről gondoskodom, de soha sem akarom látni. Gondoskodják valahol az elhelyezéséről.

3.) A lakásunk beosztása szerencsés; maga a régi lakásban, én az enyémben fogunk lakni; de annak a bizonyos ajtónak a kulcsa az én oldalamon lesz. Érthető, hogy a feketézést megutáltam.

4.) Nem a közös étteremben étkezünk, a lakásunkra hozatjuk az ételeket. Jó magyarázat erre a maga gyengélkedése. Minden étkezés előtt az ajtó nyitva lesz. Átjön. Együtt étkezünk, hogy a személyzet lássa.

5.) Ha valahol közös megjelenésre lesz szükség, úgy viselkedik, mint akinek legboldogabb a házassága.

6.) A gyereke látogatására akkor mehet, amikor akar...

7.) Jól ért a színészkedéshez: a látszatot tehát mindenáron fenn tudja tartani.

Mindezt nem csak, mint akinek a nevét viseli, de mint a főnöke is elvárom, megkövetelem!

Szigeti Gáspár igazgató.”

Ili szótlannul ült a nővérével együtt... sokáig... Végül a nővére kezdett beszélni.

- Emlékezz vissza! Mindezt a levelemben előre megjósoltam; most beteljesedett.

- Hinned kell nekem. Megfogadtam a tanácsodat. Megszerettem, kimondhatatlanul szerettem! Boldogok voltunk mindketten. Csak az volt a baj, hogy ő Afrikába távozott, és én védtelenül maradtam. Ő is ismerte leveled tartalmát, mindent elmondtam neki, és ő megbocsátotta a múltat. A jelenre nem tudtam vigyázni. Legalább neked el kell hinned, hogy ártatlan vagyok! Az a vadállat - más nevet nem adhatok neki - a vízparton elkapott, és eszméletlen állapotban megerősszakolt. Amíg a férjem itthon volt, nem mert előtte mutatkozni, mert gyáva, vélt tőle. Mikor elment a férjem, ismét újra gyakran jött, de sokáig sikerült elrejtőznöm előle, de végül leskelődött utánam. Emlékszel? Egyszer azért voltam nálad. Akkor adtad nekem a kis pisztolyt; óh, egyszer még annak hasznát veszem.

Azt, hogy másállapotba estem, csak későn vettem észre. AB-re nem mehettam, mindent megkísérletem, még mérgekkel is kísérleteztem: az erős szervezetem megküzdött azokkal is.

Most, a történetek után még jobban szeretem, hogy így rendelkezett, azt megértem, szót fogadok neki. Meghalni se tudtam, megmentettek; most már nem is akarok.

Még van egy reményem: levélben az a szó: „talán igaz is”. Én úgy értelmezem, hogy még a történetek után is szeret, de undorodik, amit megértek. Én még magamtól is undorodom... Az is biztató, hogy a közelében élhetek; legalább láthatom. A színészkedés számomra borzalmas feladat lesz, de érte még azt is megteszem. Van egy halvány reményem, még ma is történhetnek csodák. Levelét megtanulom, akaratát szó szerint teljesítem...

- Még nem láttam a gyereked... Milyen?

- Én sem, de nem is akarom látni soha; biztosan megfojtánám...

- Azt ne feledd, hogy az anyja vagy!

- Nem tehetek róla, azt is gyűlölöm...

- Az a kis ártatlan igazán semmiről sem tehet. De én tudok egy megoldást: magammal viszem és felnevelem. Valószínű, hogy megszeretem, és később örökbe fogadom, öregségemben legalább lesz valakim... Úgy gondolom, hogy ez a férjedet is megszabadítaná attól, hogy egy kakukk-fióka a nevét viselje.

- De ezzel kiteszed magad annak, hogy téged sem látogathatlak meg soha...

- Az megoldható, hogy te soha ne találkozzál vele.

- Ez nagyon jó megoldás lehet.

Köszönöm, hogy erre gondoltál, mert azért őt mégis csak sajnálom, mert valóban nem őt tehet arról, hogy gazember az apja.

- Tehát én még ma hazautazom, és a gyereket magammal viszem, nem leszek egyedül, lesz valaki, akiről gondoskodnom kell.

- Egész életemben ezért hálás leszek neked.

- Valóban meg sem kíséreled, hogy megmagyarázd neki az ártatlanságot?

- Úgy rendelte, hogy sem szóban, sem írásban, szó se legyen erről, tehát legyen akarata szerint. Mindent a jövőre fogok bízni. Hiszem, hogy az még mindent helyrehoz.

- Mit csinálsz, ha az alak még egyszer jelentkezik?

- Nem hiszem, hogy meg merné tenni, mert végtelenül gyáva; habár erős ember; a férjemtől pedig határozottan fél. Bárcsak jönne, imádkozni fogok, hogy jöjjön, mert akkor olyat teszek, hogy egész Európa nem kacagni, hanem röhögni fog...

- Mit akarsz tenni? Elárulnád nekem?

- Ne haragudj érte, de nem tehetem. Az biztos, hogy akkor Te fogsz a legjobban nevetni!

XV

A gyereket Iza nővére magával vitte. Az ő állapota is javult. Táviratozott a férjének: „Legyen minden a te akaratod szerint; délután érkezem. Iza.”

Azért táviratozott, hogy Gazsinak legyen jogcíme arra, hogy érkezésekor távol lehessen. Hazautazott. Férje valóban valami fontos ügy miatt nem volt ott érkezésekor. A gazdaságban úgy tudták, hogy Svájcban volt, onnan érkezik; ott három hónapig egészsége helyreállítása céljából időzött a magaslati levegőn. Az arcán nem látszott, hogy meggyógyult volna, így természetesen érthetőnek látták, hogy egy ideig otthon fognak étkezni, és társaságba sem járhatnak, míg az egészsége teljesen nem áll helyre.

Iza sajnálkozott, hogy Gazsinak éppen most kellett fontos ügy miatt a fővárosba utazni. Örömmel vették körül, hogy újra köztük lehet.

Látták, hogy a kedélye nem változott, ha az arca egy kissé még sápadtabb is. Vidáman társalgott, tréfált. Közölte, hogy az orvos utasításai szerint egy ideig még sok mindentől tartózkodnia kell. Otthonról ki se mozdult, de remélte, hogy rövidesen minden úgy lehet, mint korábban.

A régi lakrészébe tért, és mindent úgy rendezett el, hogy férje kívánságának mindenben eleget tudjon majd tenni. Egyben mégis eltért attól, a kulcsról lenyomatot vett, és magának is szerzett egyet, ami - ha esetleg szükségesnek látja - nyitni tudja az ajtót. Ki tudhatja, hogy mi történhet még...

Amikor Gazsi másnap megérkezett, vacsorához ült. Szó nélkül ült az asztalhoz; együtt vacsoráztak. Étkezés után ő is szó nélkül, azonnal távozott. Még hallotta, hogy a kulcs az ajtóban egyet fordul; tehát bizonyos, hogy az be lett zárva. Az kissé megnyugtatta, hogy legalább rövid ideig együtt lehettek, és láthatta.

Utána is így ment ez heteken, hónapokon át. Idejét mindketten a saját lakrészében töltötték, étkezésekre pontosan megjelentek.

Ezért mások is együtt látták őket, akik az ételeket felszolgálták. Ha Iza ismerőssel találkozott, vidáman, kedvesen társalgott. Társaiknak csak az tűnt fel, hogy a főnökük az utóbbi időben nagyon komoly lett.

Az is előfordult néhányszor, hogy amikor mindkettőjüknek meg kellett jelenniük, akkor olyan figyelmesek és beszédesek voltak, hogy mindenki boldog házasoknak nézhette őket.

Gazsi a régebbi szokásához híven, most is mindennap lejárt a vízre, de most Iza nem ment vele; amit a betegségével magyarázták.

Egy félév így telt el... akkor a környéken tifusz-járvány tört ki, Iza emberfeletti küzdelmet folytatott, hogy azt le tudja küzdeni; végül sikerült neki a betegség terjedését leküzdeni. Azonban Gazsi is megkapta.

Iza rögtön felismerte, és a tilalom ellenére, a saját kulcsát használva, azonnal kezelése alá vette. Szerzett egy ápolónőt, azonban ő is majdnem állandóan mellette volt.

Tehette, hiszen Gazsi állandóan eszméletlenül feküdt.

Nála súlyosabb volt a betegség, mint másoknál; Iza harcolt a betegséggel, állandóan mellette tartózkodott, csak a rendelés idején hagyta ott rövid időre, az ápolónő gondjaira bízva.

Ággya szélén ülve, reszketve leste betegét, aki lázámaiban állandóan félrebeszél. Küzdelme reménytelennek tűnt, mégis sikerült neki kigyógyítani.

Egy alkalommal álmatlanul töltött éjszaka után, a beteget kinyitotta a szemét; Iza látta, hogy a harc sikeres volt, elmúlt a baj. A beteg tágra meredt szemmel nézte a körülötte forgó Izát, aki elővette a lázmérőt, s örömmel látta, hogy győzött! A nővérhez fordult:

- Kedves Nővér! Magára bízom a betegünket, tegyen mindent az utasításom szerint. Elmúlt a baj. Nekem sietnem kell a többi betegemhez. Már jórészt múlik a járvány, de még mindig sok a betegem; csak ritkán tudok ide benézni. De magában teljesen megbízom.

Gazsi egyedül maradt a nővérrel, akinek elmesélte, hogy lázálmában mindig Izát látta. Megnyugtatta, hogy valóban őt láthatta, mert az utolsó héten majdnem állandóan mellette tartózkodott, csak a rendelések idején ment át a rendelőbe. Az biztos, hogy az utóbbi héten nem aludt még egy órát sem. Végtelenül csodálkozik, hogyan bírja ezt az iramot!

Az egész környék áldja, mert olyan sok embernek megmentette az életét. Attól fél, hogy a végén ő roskad össze a fáradtság miatt.

Ő fiatalok óta ápolónő, mindig betegek mellett volt, de ehhez hasonló emberfeletti küzdelmet sohasem tapasztalt. Biztos abban, hogy az ő küzdelmének köszönheti, hogy meggyógyult, mert talán ez volt a legnehezebb esete.

Iza ettől kezdve újra csak az étkezések idején jelent meg: az ápolónő előtt azzal magyarázta, hogy a többi betegénél kell lennie. Szerencsére már újabb betegek nincsenek, a járvány megszűntnek tekinthető! Az ápolónőt még a lábadozás idején is még jó ideig ott tartotta. Amikor már látta, hogy Gazsi egyedül is meg tud maradni, megjutalmazta, és elküldte. Aztán folytatódott az életük úgy, mint azelőtt.

Csak annyiban történt változás, hogy mindketten kerülték egymás tekintetét, nem mertek egymás szemébe nézni.

Ha senki sem volt ott, egymáshoz szólni sem mertek. Lát-szott, attól félnek, hogy akaratlanul is egymás karjaiba esné-nek. Mindketten érezték, hogy a szerelem még az akaratnál is erősebb, érzésük mindkettőjükben felébresztette az életkedvet és még az arcszínük is kezdett visszatérni. Vártak valamire, de a kulcs a zárban még mindig csak egyet kattant.

Iza haragja az ellen az alak ellen a végtelenségig fokozó-dott. Azóta igaz, nem járt a gazdaságban, félt Gazsitól, gyáva volt. A járvány idején pedig attól rettegett, hogy a betegséget ő is megkaphatja. Egyszer aztán a fővárosi lapokban az a napihírt olvashatták, hogy Szigeti Gáspár a debreceni egyete-men tíz napig egy előadás-sorozatot tart a mezőgazdaság jövője címe, a sorozat május tizenkettedikéig tart. Arról azon-ban értesült, hogy az előadásokat egy héttel elhalasztották.

Elérkezettnek tartotta az időt, hogy újra jelentkezzék.

Iza már érkezésekor megpillantotta. Tudta, hogy a férje az egyik távoli üzemegységbe készült, látta is, amikor indult. Örül, hogy nem találkozhatnak. Azt azonban nem tudta, hogy a hivatalsegéd utána siet egy fontos irattal, amelynek elintézése céljából visszatért, aztán nem ment el, hanem a lakásába ment.

Iza sejtette, hogy az illető akkor jön hozzá, amikor az írno-ka eltávozik. Mindent elintézett, előkészített a találkozóra. Egy rövid levelet írt, borítékba tette, a levelet a férjének címezte, és feltűnően helyezte el az asztalán. Az orvosi szerszáma-ait az asztalán, a kis pisztolyát a fehér köpeny zsebébe tette. Mikor mindennel elkészült, az írno-kot is hazaengedte, mert nem volt több beteg.

Azt nem sejthette, hogy a férje közvetlen közelében az ajtó melletti pamlagon heverve újságot olvas. Iza háttal ült az asztala mellett, de a szemben lévő tükörből jól megfigyelhet-te a belépőt, mert az, alig távozott el az írno-ka, már benyitott.

- A rendelő óra elmúlt, ma több beteget nem fogadok; jöjjön holnap! - szólt anélkül, hogy megfordult volna.

- De engem csak igen?

- Ki az: „engem”? - mondtam, hogy senkit!

- De az orvosi eskü kötelezi, hogy a jelentkező beteget bármikor fogadnia kell!

- Nem szorultam rá, hogy bárki is figyelmeztessen az eskümre. Jól van, fogadom. Üljön le, oda a heverőre, s vetkezzen le! Azonnal megvizsgálom, csak ezt az iratot befejezem. - mondta anélkül, hogy megfordult volna.

- Nekem nem olyan bajom van... a hangomról nem ismersz rám?

- Hát te vagy? Erre igazán nem gondoltam... Ez, mondhatom, nagy merészség, fel sem merem tétélezni, hogy a történetek után még jelentkezni fogsz. Kissé csodálom, hogy éppen engem szemeltél ki orvosodnak, de orvos vagyok, meggyógyítlak!

- Gondoltam, reméltem, sőt, biztos voltam abban, hogy te sem feledheted el a múltat...

- Ebben igazad van. Valóban, jól emlékezem mindenre! Még szinte gyerek voltam, amikor megerőszakoltál! aztán minden mindegy volt. Majd utána férjhez mentem, boldog voltam. Rám lestél, és bár eszméletlen voltam, másodszor is megerőszakoltál, melynek következménye lett. Szóval: úgy érzed, hogy a betegségedből csak én tudlak kigyógyítani?

- Valóban, az én bajomon kizárólag csak te tudsz segíteni. Tudod, hogy milyen örültem...

- Ne folytasd. Mondtam, hogy meggyógyítlak! Vetkezzél le, és feküdj végig a heverőn!

- Ha te is odajössz...

- Természetesen, csak úgy tudlak megvizsgálni. De előbb bezárom az ajtót, még valaki ránk nyithat, és egy férjes asszony - még ha orvos is - nem lehet egyedül egy csak alsóruhás férfivel...

- Tudtam, éreztem, hogy te is vártad, hogy jöjjek!

- Igazad van, vártalak, sőt, imádkoztam azért, hogy jöjj.

- De mi az ott a kezedben?

- Ez egy kicsi szerszám, szükséges, hogy a beteg az operáció alatt ne nyugtalankodjon.

- De te miféle operációról beszélsz?

- Ne félj! Érzéstelenítéssel csinálom, nem fáj nagyon. Ezt az operációt mi orvosok, „csíráatlanításnak” nevezzük, nálatok falun pedig ezt „herélésnek” hívják; disznóból, azaz a kanból ártány, a kakasból kappan lesz... De maradj nyugton, mert tátod, hogy reszket a kezem, s ez könnyen elsül...

- De Iza...

- Itt nincs Iza, itt orvos van... Ha türelmes leszel, elvégzem fájdalom nélkül, két nap múlva már alig érzed, s a betegségedből tökéletesen kigyógyulsz; nem jelentenek izgalmat neked, ha nőket látsz, akár a háremben is jelentkezhetsz!

- Iza, Izuka! - tedd el. Engedd, hogy elmenjek!

- Mondtam, hogy ne mozogj, könnyen elsül... Ne félj, nem leszek gyilkos, csak a nőket szabadítom meg tőled. Fel ne merj állni, mert, ha ezzel végzem el az operációt, az nagyon fájdalmas lesz. Ne mozogj! Hónapok óta készültem erre, már legalább ezer töltenyt kilőttem, ilyen távolságról egy centit sem tévedek, tehát jobb, ha nyugton maradsz...

- De hát mondd végre, mit akarsz velem tenni! Engedd, hogy elmenjek. Esküszöm, hogy soha többé nem jövök még errefelé sem.

- Abban én is biztos vagyok, hogy a mai nap után nem kívánczol ide, de még a nők közelébe sem, hogy megronthasd őket is. Ne mozogj! Mondtam már: légy türelmes! Mondtam, hogy helyi érzéstelenítéssel végzem, nem fog fájni... Ne mozogj! Állj, vagy lövök! Ne merészelj még egyet lépni!

A páciens kétségbeesésből menekülni akart. Iza nem várt tovább, a lövés eldördült, vészes ordítás és jajgatás követte.

XVI

Gazsi ezen a napon korán elindult, hogy bejárja a határt, és utána szokás szerint a vízre menjen, de a hivatalsegéd egy irattal utánaszaladt. Visszatért, hogy annak tartalmát elintézzé.

Hamar végzett vele, de már nem ment vissza, inkább leheveredett, és újságot olvasott.

Feleségének éppen rendelő órája volt; végighallgatta, mik történnek ott. Kissé élvezte is, hogy egy-egy betegnek milyen sok panasa van, és azokat Iza türelmesen hallgatja végig. Valóságban tudja, hogy a felsorolt panaszoknak a fele nem igaz, de azért megvizsgálja, majd leül, és megírja a recepteket; valószínű, hogy azok nagyrészt csak desztillált víz valamivel keverve, hogy betegnek a kedve elmenjen a betegeskedéstől, s képzelt-betegségével ne zavarja az orvosát.

Lassan véget ért a rendelés; egy ideig csend lett, de aztán újra nyílt az ajtó; hangjáról azonnal ráismert, hogy aki kopogott, az a korábbi igazgató.

Nem tehet róla, de felforrt a vére, be akart rontani, de mégis lehiggadt, mert nem lenne helyes, ebben az esetben jobb, ha tudatosan hallgatózni fog. Sok mindenre fényt deríthet, ami eddig érthetetlennek tűnt előtte. Szorosan az ajtó elé állt, és betette a zárba a kulcsot; figyelt, nehogy valamit elszalaszthasson a beszélgetésből.

Meglepte, hogy kezdetben milyen szelíd hangon beszélt Iza, már-már azt kezdte hinni, hogy még mindig eltűri. Később azonban érdekelni kezdte, a burkolt mondatokból is azonnal megértette, hogy Iza mire készül.

Olyan gondolat csak egy asszony fejében támadhat. Mikor ezt felfogta, majdnem elnevette magát. Várt a további fejleményekre, és elhatározta, hogy amikor szükségét látja, belép. Aztán bent eldördült a lövés.

A jajveszékélő ember annyira megrémült őt látva, hogy elhallgatott és a sarokban keresett menedéket. kezét az altestére szorította. A folyosóról rohanó lépések zaja hallatszott, majd zörgetni kezdték az ajtót, Gazsi Izához lépett:

- Megígérted, hogy engedelmeskedsz nekem, ezért tedd azt, amit mondok! - Aztán egy rántással letépte róla a ruhát.

- Feküdj le, és teted magad eszméletlennek. Csak azt teheted, azt mondhatod, amit én mondok.

Megpillantotta az asztalon a neki címzett levelet, azt sietve zsebre gyúrta. Közben a kívülről jövőknek sikerült betörni az ajtót, megtorpantak, amikor meglátták a helyzetet; a földön eszméletlenül elterült asszonyt, a sarokban jajveszékelő sebesültet, és Gázsit, kezében a pisztollyal. Ő szólalt meg először:

- Matyi! Telefonálj a mentőkért és hívd a rendőrséget!

- Arra nincs szükség, - nyomakodott be egy rendőrtársával az őrmester. - Véletlenül a gazdaságon mentünk keresztül, mikor a lövést meghallgattuk, s azonnal ide siettünk. Kérem, igazgató elvtárs, mondja el, mi történt itt!

- Azt hiszem, nem sok magyarázatra van szükség. Nézzen jól körül, mindent azonnal megért. Ott fekszik a feleségem eszméletlenül, ott a sarokban az a jajgató gazember, az én kezemben pedig itt a pisztoly... Máris írhatják a jegyzőkönyvet! sorban mindent, amit látnak, és amiről én beszámolok.

Rendelés után ez a gazember bejött a rendelőbe, bezárta az ajtót, erőszakot akart elkövetni a feleségemmel. Láthatják, a ruhát is letépte róla...

- Nem igaz, nem így volt - akart közbeszólni a volt igazgató.

- Elhallgass, te piszkos gazember! Még a kezemben van a pisztoly, és a következő golyót a fejedbe küldöm, pedig nem szeretnék gyilkos lenni. Ezért pontosan csak odalöttem, ahová akartam, ahol nem okozhatok nagy bajt, csak azt a részét tettem hasznavehetetlenné, amivel olyan sok nőt már megrontott! Én a szobámban voltam, ahová innen minden szó áthallatszik; ezért kellő időben beléphettem, és megakadályoztam abban, hogy újabb gázettét követhessen el. Megállapíthatják, hogy pontosan céloztam. Ez a törvényeink szerint csak „erős felindulásban elkövetett, nyolc napon belül gyógyuló súlyos testi sértés”! A tettemért vállalom a felelősséget.

- Nem igaz, az asszony lőtt rám!

- Hallottátok ezt? A gazember még rágalmazni mer... Aljas merénylet, súlyos becsületsértés, és rágalmazás címén feljelentést teszek! Őrmester úr! - Maguk is hallották, maguk is tanúim...

Leghelyesebbnek azt tartom, ha befogod a pofád, és otthon meghúzod magad! Hamar begyógyul a seb, tudhatod, hogy herélés után a malacok rövidesen már a vályúhoz rohannak, hancúroznak...

Az őrmester és társa közben szorgalmasan írta a jegyzőkönyvet. Gazsi az odaérkezett nőkhöz fordult.

- Eta, kérlek! Vigyétek Izát át az én szobámba, és igyekezzetek eszméletre téríteni. Szegénykének az utóbbi időben igazán kijutott a szenvedésből; előbb a hosszú betegsége, már attól tartottam, hogy elveszíthetem, aztán a járvány, az én betegsége, s most, ez az aljas merénylet...

Elkészült a jegyzőkönyv, Gazsi megkérdezte:

- A tanúk neve mind szerepel a jegyzőkönyvben? Ugyanis ők már a lövés pillanatában itt voltak, ők törték be az ajtót.

Kérem, hogy ezt ki ne hagyják! Őrmester Úr! Itt van a pisztoly, amit én használtam, átadom, hiszen ez bűnjel. Tudom, hogy súlyos testi-sértésért megbüntetnek, a következményeket viselni fogom.

Miután a jegyzőkönyvet mindnyájan aláírták, folytatta:

- Köszönöm, hogy azonnal idesiettek a lövést hallva; kellő időben itt lehettek. A továbbiakban tegyék azt, ami elő van írva. Nem fogok megszökni, ezért letartóztatásra nincs ok, engem itt mindig megtalálnak.

Tudom, hogy tettemért büntetés jár, a következményeket viselni fogom.

A rendőrök távozása után Marcihoz és Matyihoz fordult.

- Titeket arra kérlek, hogy amíg megérkeznek a mentők, vigyétek ezt a disznót ki az udvarra, mert félek, hogy megfeledkezem magamról; szerintem sokkal kevesebbet kapott, mint amit megérdemelt volna. De nini! Maga ilyen gyorsan hogy került ide?

- Egy igazi riporter már a szagáról megérzi, ha valami szenzáció kínálkozik valahol, tudja, hol és mikor kell megjelenni. Ez olyan valami, amin egész Európa röhögni fog... Ezért engem talán riporterből mindjárt főmunkatársnak, vagy segédszerkesztőnek léptetnek elő.

- Csak nem akarja ezt az újságban megírni?

- Ha nem tenném meg, vétkeznék az emberiség ellen.
- És ha én szóban megkérem?
- Már vatta van a fülemben, nem hallom, mit mond. Az embert életében csak egyszer éri szerencse, azt nem szalaszthatom el. Annyit megígérek, hogy neveket nem írok, úgy mindenki tudni fogja, de úgysem a személyek és a hely lényeges a történetekben, hanem az esemény! Sietek telefonálni, hogy már a reggeli lapokban benne lehessen.

XVII

Iza most is bebizonyosította, hogy kiválóan ért a színészkedéshez; a többi nő hiába kísérletezett, nem tudták eszméltre téríteni, hiábavalónak bizonyult minden kísérletük. Csak akkor kezdett éledezni, amikor Gazsi bejött, és meghallotta a hangját, utána mindjárt szelíden simult férje karjába, s az forrón megcsókolta, és magához ölelte.

- Gyerekek! Köszönöm, hogy segítségünkre voltatok - szólt Gazsi, de most arra kérek, hogy hagyjatok magunkra! Holnap este újra összejövünk, mint az első napon, valami olyan találkozóra, megünnepeljük ezt az eseményt.

A nők távozása után Iza továbbra is férjéhez simulva maradt, majd félénken nézett fel rá, és suttogva beszélni kezdett:

- Most már megengeded, hogy...
- Nem engedem meg sem szóban, sem írásban... Azt ugyan elismerem, hogy is egy nagy számár voltam... nem kell mentetned magad, mindent hallottam és láttam. A jelenet minden hangját felfogtam, és megértettem.

Megfigyeltem a múlt nyomait is az arcán. Azt is megállapítottam, hogy Te remekül tudsz célozni... Nekem ez elég!

- De azt csak megengeded, hogy egy finom feketekávét főzzek neked? Mindig úgy sajnálalak, hogy azt nélkülözned kellett.

- Nos, ezt szinte megkövetelem, sőt, már azonnal kérem is, hogy főzzél két adagot, nekem és neked is, mert nagyon hiányzott. Itt a kulcs, újra te kezeled.

Iza vidáman tánclépésben sietett férjének kedvére tenni, néhány perc múlva már hozta az illatos, forró feketekávéját. Azt, ami ezután és a következő napon történt, igazán nehéz volna elmesélni... a szerelem szinte újra fellángolt köztük.

A szakács megkapta az utasításokat egy ünnepélyes este megrendezésére. Másnap este egymást átölelve léptek be a feldíszített étterembe, ahol a pompásan előkészített asztal mellett már a munkatársak nagy vitatkozás közben várták őket.

- Nem mondanátok meg, hogy mi a tárgya ennek az élénk vitának?

- Szívesen! Mert titeket is érdekel, hiszen ti vagyok a pletyka tárgya. Most a tegnapi eset tanulságait összegeztük.

- És milyen eredményre jutottatok?

- Az bizony elég sokféle, és érdekes...

- Elmesélnétek nekünk is?

- Készséggel! A múlttal kezdtük. Nézz meg engem. A nyakendőm mintaszerűen van megkötve. Az arcom sem borostás, naponta borotválkozom.

A ruháim gondosan várnak arra, hogy felöltözhessek. Azt is szívesen veszem, ha naponta kiporolják a hátsó feletem... - ismerte el Vili.

- Én sem mondom, hogy rosszul jártam volna, - jelentette ki Marci. - Eta valóban remek társam, de még mindig nem tudtam ránevelni, hogy belássa azt, hogy nekem minden szép érdek nélkül tetszik: bizony, akaratlanul is meglátom mindazt, amit a miniszoknyák nem takarnak el.

Sőt, a tegnapi eset olyan hatással volt rá, hogy máris vásárolt egy pisztolyt, és tanul célba löni! Védekezem, és sötét szemüveget vásároltam, hogy kevesebbet lássak.

- Képzeljétek el, hogy Jolinak mi volt az első teendője az esküvőnk után: elszívó berendezést szereltetett fel a munkahelyemen. A hazatérésem idején pedig első teendője, hogy bedug engem a fürdőkádba, s amíg abban időzöm, minden ruhadarabom bepermetezi valamivel. Az igaz, hogy azóta már én is jobban szeretem a rózsa és szegfű illatát.

A beszámolókat nagy derűtséggel hallgatták. Aztán a kis Hajni jelentkezett szólásra.

- Gyerekek! - bizonyára emlékeztek arra, hogy én mit állapítottam meg a főnökünk érkezésekor? Azt, hogy nagy ravasz; mindjárt az első nap összekovácsolt három párt. Egyszóval: önző volt, a maga érdekében tette, részben a gazdaság javára. Hogy aztán azok mit csinálnak egymással, azzal nem sokat törődött.

Amint az előbb hallottunk, abból szerencsére nem lett nagyobb veszedelem... Ezért talán kissé el is bizakodott, de ő is megjárta. Aztán a szemünket be akarta kötni, de mi átláttunk a szitán. Még azt is sejtettük, hogy miért kellett nekik egy ideig otthon étkezni...

Másoknak tanácsokat osztogat, de sokszor ő maga sem tartja be azokat. Én jól megjegyeztem akkor: a kölcsönös bizalom is tartozéka az igazi szerelemnek.

- Elismerem: jogos a bírálata - ismerte be Gazsi.

- De figyeljete! A riporterünk még nálánál is okosabb, és főleg ravaszabb. Főnökünk a mi szemeinket is be akarta kötni, ami részben sikerült neki, azonban a riporter átlátott a szitán!

Én már kézhez kaptam a mai lapot, ti csak később kapjátok meg. Sajnos, a postánk mindig csak este ér ide. Gondoltam, hogy magammal hozom... Figyeljete! Felolvasom nektek!

- Halljuk! Halljuk!

- A riporter valóban mindenről élethűen számolt be, ígérete szerint a helyről, a nevekről nem tesz említést.

Abban is igaza volt, hogy úgy is sokan ráismernek...

Mi mindnyájan szemtanúk voltunk, ezért azt a részt nem olvasom. Csak a végét ismertetem, mert az érdekes. Ő még azt is látta, amit mi itt-lakók, nem is sejtettünk...

- Olvasd már! Ne csigázd a kíváncsiságunkat!

- Így végzi a riportot:

Ez a történet megtörtént, pontosan úgy, ahogy én azt leírtam. Az igazán nem fontos, hogy kik voltak annak a főszereplői, de a tanulságot mindenki leszűrheti ebből. Mindenki megjegyezheti, hogy a férfiak és nők jogai ugyan egyenlők, de nem kötelezők.

Azonban van olyan eset, amikor valaki megbánja, ha él a jogával. Lehet olyan eset, mikor ajánlatos élni a joggal. Az önvédelem jogos, a védekezés pedig ne kegyetlen, hanem hatáskor legyen! A színpadi rendezők is tanulhatnak belőle: a jelenet csak akkor látszik hitelesnek, ha tökéletes a díszletezés. Íróink az eset jegyzőkönyvét vegyék példának, hogyan lehet hihetővé tenni a látszatot.

A doktornő is bebizonyította, hogy jól kell ismerni az anatómiát, mert az események végére csak akkor tudjuk megfelelően elhelyezni a pontot...

* VÉGE *

Édesapám: Finta István